

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Մույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

25

69/5-1 492
45

խոսք 247

Պրօլետարներ ընդդէմ երկրներին, միացէ՛ք:

3(02)

Հայաստանի Կոմ. Կուսակց. Ալէք-պօլի
Կադմոսի խորհուրդին.

ԿՈՍՄՈՍԻՍՏԻ

ԻՆ ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ

Թարգմ. ուստերէնից ՆԱՀԱՊԵՏ

Հրատարակուի զաւելմի

Սէպտեմբեր 1921 թիւ

2-րդ Պորհրդային տպարան.

աւ. 16957

45-2472

1. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ — ԶՐՈՅՑ

Կապիտալիզմ եւ կոմունիզմ

Կապիտալիստական հասարակութիւնը: Դասակարգեր եւ զասակարգային կռիւր: Դասակարգերը եւ պետական իշխանութիւնը: Դասակարգեր եւ կուսակցութիւններ: Կոմունիստական կուսակցութիւնը — կուսակցութիւն բանւոր դասակարգի: Կոմունիզմն իբրեւ ապագա սակարգային եւ ոչ պետական հասարակակարգ:

1. Միշտ էլ մարդիկ ապրել են այնպէս, ինչպէս հիմա են ապրում:

Ո՛չ: Այն կարգը, որը գեռ եւ տիրապետում է բոլոր զարգացած երկրներում — բացի Խորհրդային երկրներից — եւ կոչւում է կապիտալիստական՝ գոյութիւն ունի այն ժամանակից, երբ երևան եկան զաւօղներ եւ գործարաններ: Առաջ գոյութիւն ունէր ճորտատիրական կարգ, աւելի առաջ — ստրկատիրական եւ հին ժամանակներում մարդիկ ապրում էին իբրեւ վայրենիներ:

2. Ո՞ր կարգն է կոչւում կապիտալիստական:

Այն կարգը, որտեղ արտադրութեան բո-

լոր միջոցները, այսինքն՝ գործարանները և դա-
ւօղները, հանքերը, երկաթուղիները, հողը և
այլն... գտնւում են մասնաւոր սեփականատէ-
րերի, կապիտալիստների ձեռքում:

3. Մի՞թէ իրենք կապիտալիստներն են աշ-
խատում:

Ո՛չ, Ստիպւած են աշխատելու միայն
ներանք, որոնք չեն տիրապետում արդիւնաբե-
րութան միջոցներին: Դրանք են — պրօլետարնե-
րը, որոնց քաղցն է ստիպում վարձել կապի-
տալիստներին:

4. Ի՞նչու են կապիտալիստները վարձում
պրօլետարներին:

Նրան համար, որպէսզի շահագործեն նրանց:
Բանւորը օրական աշխատում է 12, 13, 14 և
աւելի ժամ կապիտալիստի համար, արտադրում
է հսկայական արժէք ունեցող ապրանքներ, իսկ
վարձ ստանում է իր 3—4 ժամաւ աշխատան-
քի համար, մի վարձ, որը հազիւ է նրան հնա-
րաւորութիւն տալիս իր գոյութիւնը պաշտ-
պանելու:

5. Մի՞թէ կապիտալիստները պէտք ունեն
այդչափ մեծաքանակ ապրանքների:

Այո: Իհարկէ նրանք իրենք չեն գործադր-
ում այդ բոլորը: Բայց իբրև ապրանք նրանք
շուկայում փոխում են փողի և ուրիշ մթերքնե-
րի հետ: Ինչպէս օր հում նիւթը, մեքենաները,
տները և այլ արտադրութեան միջոցները:

6. Պապիտալիստական հասարակութիւնը կանգնում է մի ամբողջութիւն։

Ո՛չ։ Նա կազմւած է բոլորովին իրարից տարբեր մասերից՝ երկու հիմնական դասակարգերից՝ բուրժուական—ֆարքրիկանտներ, բանկիրներ, կալւածատէրեր, և պրօլետարական—աշխատաւորներ՝ զուրկ ունէ սեփականութիւնից։

7. Բացի բուրժուազիայից և պրօլետարիատից էլ ի՞նչ դասակարգեր գոյութիւն ունին։ Մանր սեփականատէրերի, որոնք են՝ քաղաքի մանր բուրժուազիան, մանր առևտրականները, ինտելիգենցիան և... յատկապէս մեզանում՝ Ռուսաստանում գիւղացիութիւնը (կուլակները և միջակները)։

8. Մի՞թէ բոլոր դասակարգերի շահերը միատեսակ են։

Ամեննին ո՛չ։ Այսպէս՝ բուրժուազիայի և պրօլետարիատի շահերը բոլորովին հակադիր են։ Առաջինի շահն է շահագործել պրօլետարիատին. երկրորդի՝ ազատել բուրժուազիայի շահագործումից։

9. Ինչ է բղխում դասակարգերի շահերի այս հակադրութիւնից։

Դասակարգային կռիւ։ Իւրաքանչիւր դասակարգ պաշտպանելով իր շահերը՝ յարձակում է միւսի վրա և ճնշում է նրան։

10. Դասակարգային կռում ի՞նչի վրա է հենւում կապիտալիզմը։

Կապիտալիստական պետութեան վրա, էսինքն այն կազմակերպութեան, որը բուրժուազիային ապահովում է բանւորութեան ապստամբութենից, և կռում է միւս կապիտալիստական պետութիւնների հետ՝ թալանի բաժանման գործում:

11. Կապիտալիստական պետութեանը ինչ կերպ է յաջողում իր իշխանութեան տակ պահել պրօլետարիատին:

Բռնի ուժի միջոցով՝ բանակի, պօլիցիայի, դատարանի, բուրժուազիայի ղեկավար զիներականերով և խարւած զինւորներով, պրօլետարիատի մտքի լքումով, դպրոցների, եկեղեցու և բուրժուական մամուլի միջոցով:

12. Ի՞նչով է արտայայտւում դասակարգային կռիւը:

Որովհետեւ դասակարգային ճնշման դէնքն է հանդիսանում պղտական իշխանութիւնը, զրա համար էլ դասակարգերի ամբողջ կռիւը տանում է դէպի կռիւ՝ իշխանութեան բռնադրաման և պետական իշխանութեան ամբալնդման համար:

13. Ո՞վ է ղեկավարում տւեալ դասակարգի պայքարը:

Քաղաքական կուսակցութիւնը, որի մէջ են մտնում նրա ամենագիտակից և տոկուն ներկայացուցիչները: Կուսակցութեան մէջ որքան բարձր լինին նրանցից իւրաքանչիւրի անհա-

տական յատկութիւնները, այնքան աւելի է մօտենում ամբողջ դասակարգի յաղթանակը:

14. Ի՞նչ է անում կուսակցութիւնը իր առջև դրած խնդիրները իրականացնելու համար:

Մատնանշում է կուսակցութեան նպատակը, դրա ճանապարհը՝ տակտիկան — միացնում է իր անդամներին, կազմակերպում է նրանց, առաջնորդում է նրանց յարձակումների ժամանակ: Կուսակցութիւնը իր հոգով, (իդեալներով) իր կազմակերպութեամբ և գիտելիքներով ու ժեղ է և յենարան իր դասակարգի կողմից:

15. Ի՞նչպէս են բաժանում կուսակցութիւնները:

2նայած այն բանին, որ բոլոր երկրներում էլ գոյութիւն ունին բազմաթիւ կուսակցութիւններ տարբեր անուններով, բարձր սրանք բոլորը իրենց էութեամբ բաժանում են երեք մասի:

ա. բուրժական, բ. մանր — բուրժական գ. պրօլետարական կուսակցութիւններ:

16. Ի՞նչ բուրժական կուսակցութիւններ գոյութիւն ունեն Ռուսաստանում:

1. Կադետների կամ «Ժողովրդական ազատութեան» կուսակցութիւն (բուրժուազիայի համար — ազատութիւն պրօլետարիատին շահագործելու համար) 2) Ռուսաց ազգի միութիւն, 3) Հոկտեմբերեաններ և այլն, որոնք ձգտում էին Կապիտալիստական կամ հողատիրական իշխանութեան ամրապնդմանը:

17. Ի՞նչ մանր բուրժևական կուսակցութիւններ կան:

1) Մենշեիկներին կուսակցութիւնը (Ռ. Ս. Դ. Բ. Կ.), 2) էսերներին (Սոցիալիստ յեղափոխականներին), 3) էնեսով (Ժողովրդական սոցիալիստներին), որոնք բոլորն էլ խօսքով ընդունում են կապիտալիստական հասարակարգի խորտակումը, բայց գործով գնում են բուրժևազիայի համաձայնութեամբ: (Կերենսկի, Կոլչակ, Դենեկին):

18. Ո՞րն է պրօլետարական կուսակցութիւնը:

Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնը (բոլշեիկներին), որը ոչ թէ միայն խօսքով, այլ նաև գործով ձգտում է կապիտալիստական հասարակարգի խորտակմանը և նոր կոմունիստական հասարակարգի իրականացմանը Բոլոր երկրներում էլ կոմունիստական կուսակցութեան համար չկա համաձայնութիւն բուրժևազիայի հետ, այլ գոյութիւն ունի անողորհօրէ նրա դէմ (օր. Գերմանիայում—Սպարտակովցիները):

19. Ի՞նչպէս է գրեւիտ կոմունիստական հասարակարգի հիմքը:

Նրանում չպէտք է լինի շահագործում: Նրա հիմքը պէտք է լինի արտադրութեան բոլոր միջոցների համայնացումը, որը պէտք է դառնա

ամբողջ մարդկային հասարակութեան սեփականութիւնը՝ անհատների մասնաւոր սեփականութեան հետ միասին:

20. Կոմունիստական հասարակարգում արդեօր լինելու են դասակարգեր:

Ոչ, Արտադրութեան միջոցների համայնացումը ոչնչացնում է մարդկութեան բաժանումը երկու իրար հակադիր, թշնամի, դասակարգերի, որից մէկը ճնշում է միւսին. չի լինելու ոչ բուրժուազիա և ոչ էլ պրօլետարիատ, այլ բոլոր մարդիկ դառնում են աշխատաւորներ, ընկեր-բաղաբացիներ:

21. Կոմունիզմի ժամանակ գոյութիւն ունենալու է պետութիւն:

Ոչ, նա կմոռնի. ջնդրհիւ դասակարգերի բաժանման բացակայութեան, պետութիւնը, որ դէնք էր մի դասակարգի համար միւսի դէմ, կըլու-ւելու պէտքանա և կանհետանա:

II ԴԱՍԱՆՍՈՍՈՒԹԻՒՆ — ՉՐՈՅՑ

Կապիտալիզմից դէպի կոմունիզմ

Արտադրութեան անարելիա: Արցում և խոշոր կապիտալի դերը: Կապիտալիստների միութիւն (իմպերիալիզմ) և բանւորների միութիւն: Իմպերիալիզմ: Պատերազմ: Կապիտալի անկումը: Մեցոզակի շրջան: Կոմունիզմն իբրեւ կազմակերպւած հասարակութիւն:

1. Ի՞նչ է արտադրութեան անարխիան:

Չնայելով որ իւրաքանչիւր կապիտալիստական ձեռնարկութիւն առանձին կազմակերպւած է լաւ, բայց հասարակութեան մէջ չկա անտեսական մի պլան՝ արտադրութեան մէջ գոյութիւն ունի անսկիզբ անարխիա:

2. Մտենից առաջ ինչո՞ւմ է կայանում արտադրութեան անարխիան:

Մրցման մէջ: Իւրաքանչիւր կապիտալիստ ձգտում է գնել հում նիւթ և վարձել էժան բանւորական ուժ, արդիւնաբերել աւելի մեծաքանակ ապրանք և ծախել թանգ: Այսպիսով կապիտալիստների մէջ առաջանում է կռիւ, էժան հում նիւթերի, բանւորական ձեռքերի և գնողների համար:

3. Ո՞րոնք են մրցման հետեանքները:

Մանր ձեռնարկութիւնների ոչնչացումը և խոշորների ուժեղացումը: Խոշոր ֆաբրիկաներին, իր նոր մեքենաներով, ապահովւած շէնքերով, հում նիւթերով, վառելիքով և արտադրութեան բոլոր միւս կողմերով արտադրութիւնը էժան է նստում, որի շնորհիւ էլ նա գրաւում է գնողներին և ոչնչացնում մանր ձեռնարկութիւնները:

4. Խոշոր ձեռնարկութիւնների համար՝ արդեօք մրցումը կորստաբեր չի:

Սրանց համար էլ կործանարար են հետեւանքները — տնտեսական կրիզիսները: Կապիտա-

լիստները, ձգտելով աւելի մեծ ճնշման, արտադրում են այնքան շատ ապրանք, որ գնողները դրանց համար չեն բաւականացնում: Այն ժամանակ կապիտալիստները մէկ առ մէկ ստիպւած են լինում կանգնեցնել ձեռքարկութիւնը — միաժամանակ մեծացնելով անգործների թիւը:

5. Ի՞նչպէս են պաշտպանում իրենց կապիտալիստներ՝ մրցման և կրիզիսների դէմ:

Նրանք միանում են միութիւնների մէջ (սինդիկատներ, տրեստներ) նրա համար, որ մէկը միւսի ապրանքների գները չզցի, այլ միասին թալանեն:

6. Բանւորական ի՞նչ միութիւններ կան:

Կապիտալիզմի դէմ կուելու համար բացի քաղաքական կուսակցութիւններից բանւորներն՝ ունեն արհեստակցական միութիւններ. միացնելով առանձին արհեստների բանւորներին, ձեռնարկելով գործադուլի՝ նրանք առաջին հերթին պայքարում են աշխատավարձի բարձրացման, բանւորական օրւա կրճատման համար և այլն:

7. Ի՞նչպիսի մեծութեան են հասնում կապիտալիստների միութիւնները:

Նախ՝ նրանք միացնում են ամբողջ արդիւնաբերութեան ձեռնարկութիւնները. երկրորդ մի երկրի ամբողջ արդիւնաբերութիւնը, և, վերջապէս, միացնում են մի շարք երկրների ար-

դիւնարերութիւնը: Այսպիսի մեծ միութիւններ են՝ օրինակ Անտանտան (Անգլիայ, Ֆրանսիայի և Ռուսաստանի կապիտալիստների միութիւնը) և Կենդրոնական միւս պետութիւնները (Գերմանիայի, Աւստրո-Հունգարիայի և Տաճկաստանի կապիտալիստները):

8. Ի՞նչ է լինում այդպիսի կապիտալիստական խոշոր միութիւնների գոյութեան արդիւնքը:

Այն, որ կապիտալիզմը համաշխարհային է դառնում առանձին կապիտալիստների մրցման փոխարէն հիմա բռնկւում է մրցում այդ խոշոր կապիտալիստական միութիւնների միջև աւելի սւժեղ չափով, որովհետև սրանցից իւրաքանչիւրը ձգտում է խլել միւսից հում նիւթ, շուկաներ և ապրանքների սպառողներ:

9. Ի՞նչ բնոյթ է կրում այս մրցումը համաշխարհային շուկայում:

Զինւած պայքարի բնոյթ: Որովհետև ամբողջ աշխարհը վաղուցհետէ բաժանւած է առանձին պետութիւնների և միութիւնների: Հում նիւթերի շուկաները խլել և սպառել ապրանքը հնարաւոր է միայն, երբ ուրիշի շրջանները ուժով միացւում են այդ պետական միութեան հետ:

10. Ի՞նչպէս է կոչւում աշխարհը բաժանելու այս ձգտումը:

Իմպերիալիստական կապիտալիստական պետութիւններէ մեծ միութիւններէ բռնագրաւելու պօլիտիկան է այս՝ ամբողջ աշխարհը բռնագրաւելու համաշխարհային պետութիւն կազմելու համար, որտեղ թագաւորելու են մի խումբ կապիտալիստներ-յազթողներ:

11. Գէպի ուր է տանում իմպերիալիստական այս պօլիտիկան:

Գէպի միլիտարիզմ և համաշխարհային պատերազմ: Պետութիւններից իւրաքանչիւրը ուժեղացնում է իր բանակը, կատաղած՝ միւսին լափելու համար, չնայելով որ բանակի և զինման վրա ծախսում են շշմեցուցիչ գումարներ: Հէնց այս է միլիտարիզմը: Իմպերիալիստական պօլիտիկայի և միլիտարիզմի հետեանքով բոլոր ինքնակալները բաղխւեցին համաշխարհային պատերազմում:

12. Համաշխարհային պատերազմում եղան արդեօք պաշտպանող և յարձակող կողմեր:

Ո՛չ: Համաշխարհային պատերազմում բոլոր մասնակցողները յարձակողական էին: Ռուսական իմպերիալիստները տանում էին պատերազմը Վ. Պօլսի և Գալիցիայի համար, Գերմանականները — Ռուսաստանը թալանելու (Բրեստի հաշտութիւնը) և զաղութների համար (Աֆրիկայի և Ասիայի հարուստ շրջանները), զաշնակիցները՝ որպէսզի թալանեն Գերմանիան ամ-

բողջովին (Վերսալի հաշտութիւնը): Իսկ սրանք բոլորը խաբեցին իրենց ժողովրդին «հայրենիքի պաշտպանութեան» լօգունգով:

13. Ռ՞րոնք են համաշխարհային պատերազմի հետևանքները:

Համաշխարհային քաղցր, թանգութիւն և քայքայում: Պատերազմը տւեց 25 միլիոն սպանւածներ և հաշմանդամներ. պատերազմի ծախսերը հասան հսկայական գումարների, ամբողջ արդիւնաբերութիւնը աշխատեց պատերազմի համար, իսկ ամենամահաբաժնի ապրանքները քչացան: Հետեանքը՝ արդիւնաբերութիւնն ու գիւղատնտեսութիւնը ընկաւ: Չնայելով որ թրդթի վրա կնքւած էր «հաշտութիւն», բայց յաղթողների միջև զեռ ևս շարունակուած է աւարի բաժանման կռիւը, և կռիւ, որ կապւած է տրնտեսութեան քայքայման հետ: Հասաւ Կապիտալիզմի կրիզիսը:

14. Ո՞ւմ բաժին ընկան այս բոլոր աղբատութիւնները:

Պրօլետարիատին: Նրան տանջեցին, լքեցին. նա, քաղցած այդ մասսան ստիպւած էր վճարել անտանելի հարկեր: Նրը պրօլետարիատը փորձում է բողոքել գործադուլներով, այն ժամանակ բոլոր երկրներում նա սկսում է ենթարկւել հալածանքների: Հէնց այս ժամանակ էլ կապիտալիստները ուճացան գինւորական եկամուտների հաշւին:

15. Աշխատաւոր մասսաների համար ի՞նչ հետեանքներ ունեցան այս բոլորը:

Նրանք գիտակցեցին, որ կոյր գործիք են կապիտալիստների ձեռքում և սկսեցին չենթարկուի նրանց:

16. Ի՞նչի փոխւեց այն ժամանակ համաշխարհային պատերազմը:

Քաղաքացիական կռիւ. ծառացան շահագործւողները ընդդէմ շահագործողներին: Մի շարք երկրներում պրօլետարիատը փորձեց վերցնելու իշխանութիւնը իր ձեռքը. բանւոր դասակարգը պայքարում է ընդդէմ բուրժւական դասակարգի: Բանւոր-գիւղացիական Ռուսաստանի դէմ կրոււում են բոլոր երկրների իմպերիալիստները՝ միացած ազգերի լիգայում:

17. Ե՞րբ և ի՞նչով կվերջանա քաղաքացիական կռիւը:

Այն ժամանակ, երբ բոլոր երկրներում կխորտակւի բուրժւադիայի իշխանութիւնը և յաղթող բանւորներն ու գիւղացիները կհիմնեն իրենց իրաւակարգը: Սրա համար պէտք է որ պրօլետարիատը իր ձեռքում պահի իշխանութիւնը և ամբողջ ուժը, պէտք է որ ժամանակաւորապէս նա լինի իշխող դասակարգը:

18. Ի՞նչ կերպ կիրականացնի պրօլետարիատը իր դասակարգային տիրապետութիւնը:

Պրօլետարիատի գեկտատուրայի միջոցով:

Բուրժուազիայի դաժան իշխանութեան (գիկտատուրայի) հանդէպ պրօլետարիատը կհիմնի իր գեկտատուրան որպէսզի նոր իրաւահարզի անցողական շրջանում ճնշի բուրժուազիայի դիմադրութիւնը։ Սրա նման էլ բուրժուական պետութիւնը ծառայում է պրօլետարիատի շահագործման համար, պրօլետարիատը, վերցնելով իշխանութիւնը իր ձեռքը, իր՝ պրօլետարական պետութեան միջոցով կապում է բուրժուազիային հնարաւորութիւն չտալով նրան իր գէմ պայքար մղելու։

19. Պրօլետարիատի գիկտատուրան, բացի բուրժուազիային ճնշելուց ուրիշ էլ ինչ խնդիրներ ունի կատարելու։

Իրականացնել տնտեսական յեղափոխութիւնը։ Պրօլետարական պետութեան կողմից վերցնում են բուրժուայիաց արտադրութեան բոլոր միջոցները, որոնք դաճնում են հասարակութեան սեփականութիւն։ Որպէսզի շրտացւի թալան կամ բաժանում, պէտք է կազմակերպւած ուժ, ինչպիսին է պրօլետարական պետութիւնը։

20. Արդեօք միշտ էլ գոյութիւն է ունենալու պրօլետարիատի գիկտատուրան։

Ո՛չ. սա միայն անցողակի շրջանի իրաւակարգն է։ Բուրժուազիայի դիմադրութեան թուլացման հետ միասին հետզհետէ կսկսի մեռնել նաև պրօլետարիատի գիկտատուրան։

21. Ի՞նչ տարբերութիւն կա բուրժուական և պրօլետարական անտեսութիւնների միջև:

Նախազօժւած կազմակերպութիւնը: Որպէսզի վերջ տրւի արտադրութեան մէջ իշխող անարխիային (անկարգութեանը), և որը հասցրեց մրցման ու համաշխարհային պատերազմին, ապրանքների արտադրութիւնը այսուհետև լինելու է նախօրօք զօժւած մի պլանի համաձայն, կանոնաւորապէս կազմակերպւած և որը իրականանալու է ո՛չ թէ վախից, այլ նրա նպատակայարմարութեան գիտակցելուց:

22. Ի՞նչ տոնանշայատկութիւններ կան կոմունիստական և էապիտալիստական հասարակարգերի միջև:

Ամբողջ մարդկութեան զարգացումը: Ամբողջ էներգիան, որ գնում էր մինչ այդ դասակարգային կռիւ՝ գործադուլների, պատերազմների, յեղափոխութեան և նրա ճնշումների (պետական իշխանութեան համար) վրա, այսուհետև կգնա ընդհանուր ստեղծագործական աշխատանքի, որը տարւելու է մեծամեծ ֆաբրիկաների, գաւօղների, գիւղատնտեսական ամենակատարելագործւած մեքենաների և գործիքների վրա: Այսպիսով բոլորն էլ անհամեմատ բիշ են աշխատելու, կոմունիստական հասարակութեան բոլոր անդամները երեւց ազատ ժամանակը հրնարաւորութիւն չունենալու համար գործադրելու գի-

տութեամբ, զեղարւեստով և այլն զբաղւելու վրա: Ապրանքների առատութիւնը հնարաւորութիւն կտա բաւարարելու բոլորի էլ պահանջները:

III. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ — ԶՐՈՅՑ

Ինտերնացիոնալը և Ռ. Կոմ. Կուսակցութիւնը. Ինտերնացիոնալը, նրա ծագումը, խընդիրները-կազմակերպութիւնը, կապւած Ռուս. Կոմ. Կուսակցութեան պատմութեան հետ: III-րդ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի նշանակութիւնը և Ռուս. Կոմ. Կուսակցութեան պատմական նպատակը:

1. Չնտ ժամանակ է, ինչ պրօլետարիատի և բուրժուազիայի մէջ ընթանում է պայքար:

Այն օրից, երբ գոյութիւն ունեցան ֆաբրիկաներ և զաւօղներ, երբ գոյութիւն ունի կապիտալիզմը՝ բանւորները ձգտել են շարունակ ազատւելու շահագործումից և կապիտալի դէմ պայքարելու համար՝ միանալու պրօֆեսիոնալ միութիւններով և բաղաքական կուսակցութիւններով:

2. Աշխատաւորները իւրաքանչիւր երկրում առանձին հանդէս գալով կարող են արդեօք յաղթել բաղաքացիական այս կռում:

Ո՛չ, չեն կարող: Եթէ բանւորները յաղթում են մի երկրի բուրժուազիային, իսկոյն մի-

խո երկրի բուրժուաչիան կգա օգնութեան այն պետութեան, որտեղ բուրժուաչեան յաղթել է: Եթէ բոլոր երկրների բանւորները գործեն միտեղ և կազմակերպւած, նոր միայն բուրժուաչիան կրունի զիջողութիւնների ճամբան:

3. Ըստ ժամանակ է արդեօք, երբ դանապան երկրների բանւորները զիտակեցին, որ իրանց ոյժը միութեան մէջ է:

Դեռ 1741 թին բանւոր դասակարգի Մեծ առաջնորդ Կարլ Մարքսը Էնգելսի հետ միասին գրեց՝ Կոմունիստական Մանիֆեստը, որտեղ և առաջադրեց «Պրօլետարներ բոլոր երկրների, միացէ՛ք», լօղունդը: Լոնդոնում՝ Անգլիայի միջազգային ցուցահանգէսում — հանդիպեցին տարբեր երկրների բանւորներ: Այն ժամանակ պարզ երևաց, որ բոլոր երկրների բանւորները միատեսակ ծանր դրութեան մէջ են: Անգլիական բանւորները գանգատեցին, որ գործադուլի ժամանակ գործաւանատէրերը վարձեցին ֆրանսիացի բանւորներ և գործադուլը տուժեց: Ֆրանսիական բանւորները պատասխանեցին, որ իրենք չգիտէին, թէ Անգլիայում գործադուլ է և որ իրենք գնում են իրենց ընկերների դէմ:

Ակներև դարձաւ ամբողջ պրօլետարիատի համերաշխ գործելու անհրաժեշտութիւնը:

4 Ի՞նչպէս յաջողեց հիմնելու տարբեր երկրների բանւորական միութիւն:

1864 թիւն Լօնդոնում հիմնեց Ի-ին բան-
ւորական միջազգային ընկերութիւնը, այսպէս
կոչւած Առաջին Ինտերնացիօնալը. որը գոյու-
թիւն ունեցաւ 12 տարի, տարածելով բոլոր
երկրների բանւորութեան մէջ յեղափոխական
պայքարի համար միացման անհրաժեշտութեան
միտքը:

5, Ի՞նչու ընկաւ 1-ին Ինտերնացիօնալը:

Մյնտեղ չկար գաղափարների միակերպու-
թիւն և չնայելով որ նրա մէջ շատ կային գա-
նազան երկրների բանւորների առաջնորդներ,
բայց բուրժւական մասսաները շատ քիչ գի-
տէին նրա մասին: 1871 թիւն Առաջին Ինտեր-
նացիօնալի անդամները մասնակցութիւն ունե-
ցան Պարիզի բանւորական շարժման մէջ (Պա-
րիզեան կոմունա) և հրք բուրժւագիւտ Գշնեց
այդ ապստամբութիւնը, Ինտերնացիօնալին հե-
տապնդելը բոլորովին կանգնեցրեց նրա գոր-
ծունէութիւնը, որ առանց էդ էլ լքւած էր ներ-
քին տարածայնութիւններից:

6. Ե՞րբ և Ի՞նչու հիմնեց երկրորդ Ինտեր-
նացիօնալը:

Առաջին Ինտերնացիօնալի անկումից յետո
արդիւնաբերութեան զարգացման հետ միասին
տարբեր երկրներում առաջանում են սոցիալիս-
տական կուսակցութիւններ: Նրանց անջատ գոր-
ծունէութիւնը համաձայնեցնելու համար 1889

Թւին Պարիզում գումարում է Միջազգային Սոցիալիստական Կոնգրեսը (с'езд) և այնտեղ հիմնում է Երկրորդ Ինտերնացիոնալը (որը գոյութիւն ունեցաւ մինչև 1914 թիւը), որը Մալխիսի 1-ը յայտարարեց բանւորութեան կազմակերպութեան օր, մշակեց իսկական սոցիալիստական ծրագիր և իր բոլոր նիստերում բացարձակ կերպով արտայայտեց զինւած ուժի և իմպերալիստական պօլիտիկայի դէմ:

7. Ե՞րբ և ի՞նչու ընկաւ Երկրորդ Ինտերնացիոնալը:

Նրա գոյութեանը վերջ տւեց 1914 թւի համաշխարհային պատերազմը: Զանազան երկրների սոցիալիստական կուսակցութիւնները դաւաճանեցին Ինտերնացիոնալին: Փոխանակ տապալելու իրենց բուրժուական պետութիւնները, նրանք անցան նրանց կողմը և սկսեցին աջակցել իմպերալիստական պատերազմին:

8. Ինչու սոցիալիստական բանւորական կուսակցութիւնները դաւաճանեցին Ինտերնացիոնալին:

Որովհետև բուրժուական իր մեծաբանակ եկամուտներէջ՝ որ ստանում էր իր բռնազորաւած վայրերը թալանելուց, բաժին էր հանում վարժած (квалифицированных) բանւորներին, որոնք, ինչպէս և իրենց առաջնորդները, եկան այն համոզմունքին, որ բանւոր դասա-

կարգն ևս շահագրգռւած է բուրժւազիայի նրման բռնագրաւման պոլիտիկայով, իբրեւ աշխատավարձի լքացում:

9. Խնչ մասերի բաժանւեց երկրորդ ինտերնացիոնալը:

Երեք հոսանքի: Բոլոր երկրներում սոցիալիստական կուսակցութիւնները բաժանւեցին երեք ճիւղի՝ ա) սոցիալ-շովինիստներ, բ) կենտրոն և գ) կոմունիստներ:

10. Խնչ են քարոզում սոցիալ—շովինիստները:

Սոցիալ—շովինիստները բանւոր դասակարգի բացարձակ դաւաճաններն են, որոնք քարոզում են օգնել բուրժւական պետութեանը, շահագործողներին, «հայրենիքի» պաշտպանութիւն և այլն: Այսպէս են օրինակ Կերենսկին և Ծերեթեկին Ռուսաստանում, Չէյդէմանը՝ Գերմանիայում:

Ո՛վքեր են «Կենտրոն» սոցիալիստները:

Նրանք են, որ օրօրւում են կոմունիստների և սոցիալ շովինիստների միջև, ցանկանում են պրօլետարիատին հաշտեցնել բուրժւազիայի հետ և այսպիսով թուլացնելով նրա եռանդը՝ դաւաճանում են նրան: Այս սոցիալ մատնիչների թիւն են պատկանում օր. Մարտովը-Ռուսաստանում, Կաուտսկին՝ Գերմանիայում:

12. Այժմ գոյութիւն ունի արդեօք երկրորդ ինտերնացիօնալը:

Միմիայն իբրև «ազգերի Լիգայի» աւագակ կապիտալիստների միութեան մի կանտորա:

Մի բանի անգամ սոցիալ-մատնիչները աշխատեցին վերականգնել նրան: Այս բանը նւրանց չյաջողեց, այլ աւելի շատ բանւորական մասսաներ միացան III-դ ինտերնացիօնալի հետ:

13. Ռուսից կազմից III-դ ինտերնացիօնալը:

III-դ ինտերնացիօնալին միացան այն սոցիալիստները, որոնք կուի հենց սկզբից զիտակեցին, որ աջակցել իրենց բուրժուազիային, — նշանակում է վաճառել ամբողջ բանւոր դասակարգը՝ որի պարտականութիւնն է խորտակել հենց այդ բուրժուազիային:

14. Ռ՞ր կուսակցութիւնները հաւատարիմ մնացին բանւոր դասակարգին:

Ռուսաստանում բոլշևիկների կուսակցութիւնն էր, որը հենց 1914 թւից յայտարարեց կուի՝ կուի դէմ և առաջարկեց քաղաքացիական պատերազմ՝ իբրև հետևանք իմպերիալիստական կուի: Գերմանիայում սոցիալիզմին հաւատարիմ մնաց միայն սպարտակ կուսակցութիւնը՝ զլուխ ունենալով Գարլ Լիբկնեխտին և Ռօպա Լիբքեհներուզին: Միւս երկրներում

էլ հին կուսակցութիւնների բաժանումից առաջացան ձախերը, որոնք և կանգնեցին յեղափոխութեան կողմը:

Ե՞րբ և ի՞նչպէս հիմնւեցան այս կուսակցութիւնները:

Զվեցարիայում, դեռ ևս համաշխարհային պատերազմի ժամանակ, երկու խորհրդակցութիւններում փորձեք եղան միանալու: Ռուսաստանում՝ հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնից յետո, երբ իշխանութիւնը վերցրին բանւորներն ու զիւղացիները, բոլշիւիկները, այսպիսով դառնալով համաշխարհային յեղափոխութեան կենտրոնը, ընդունելով կոմունիստ անունը, դարձան նրա առաջին զօրամասը: Ռուսական յեղափոխութեան ազդեցութեան տակ ուրիշ երկրներում էլ կազմւեցին կոմունիստական կուսակցութիւններ: 1919 թւի մարտ ամսին Մոսկւայում գումարւեց զանազան երկրների կոմունիստական կուսակցութիւնների առաջին նիստը և այնտեղ հիմնւեց III-րդ Կոմունիստական Ինտերնացիոնալը:

16. Ինչո՞ւ բոլշեիկական և միւս կուսակցութիւնները վերանւանւեցին «Կոմունիստների» կուսակցութիւն և ինքը՝ Ներսիս Ինտերնացիոնալը իրեն «կոմունիստական» անունը տւեց:

Որպէսզի հենց անունով էլ յայտնի լինի, որ իրենք հաւատարիմ մնացին Կարլ Մարքսի պատ-

դամներին, որ «անխնա կռիւ կապիտալիստների դէմ»-ի ճանապարհով են գնում, ինչպէս նոյնը յայտարարեց «Կոմունիստական Մանիֆեստը» դեռ ևս 1847 թւին: Մէկ էլ նրա համար, որ արդէն սոցիալիստ խօսքը բոլորովին խայտառակել էր բանւոր դասակարգի դահլճ Կերենսկու, Շեյգէմանանի և նմանների կողմից:

17. Ի՞նչու էր Կոմունիստական կուսակցութիւնը սուաջ բոլշեիկեան կուսակցութիւն կոչուում:

Սա առաջացաւ Ռուսաստանի Սոցիալ-դեմոկրատ կուսակցութիւնից, որը կազմակերպւեց 1897 թւին, իսկ 1903 թւին, Լոնդոնում Ռ. Ս. Դ. Բ. կուսակցութեան երկրորդ համաժողովի ժամանակ առաջացաւ անջատումն՝ մի մասը կողմնակից էր բուրժուազիայի հետ համաձայնութեան դալու, իսկ միւսը՝ դէմ էր: Ժողովում ներկա գտնւողներից առաջինները քիչ էին, ուստի և ձայնատուութեան ժամանակ երկրորդները շատ ձայն ստացան: Առաջինները կոչւեցին «փոքրամասնականներ» (մենշեիկներ), իսկ երկրորդները՝ «մեծամասնականներ» (բոլշեիկներ)

18. Ի՞նչ տւեց Կոմունիստական Ինտերնացիոնալի II-րդ համաժողովը (конгрес)

Երկրորդ համաժողովը, որ կայացաւ Մոսկվայում՝ 1920 թւի յուլիսին, տւեց Ինտերնա-

ցիտնալի աշխատանքների գումարը՝ սկսած I-ին համաժողովից: Պարզեց, որ այս թւին կոմունիստական Խնտերնացիոնալը ձեռք է բերել զանազան երկրների ամենամեծ բանւորական կուսակցութիւնները և որ նոյն իսկ համաձայնողական կուսակցութիւնների առաջնորդները, որպէսզի խաբեն բանւորներին, ներկուում են կոմունիստների գոյնով:

19. Ռ'րոնք են III-րդ կոմունիստական ինտերնացիոնալի II-րդ համաժողովի զլխաւոր որոշումները:

Այդտեղ մշակուել և ընդունուել է Խնտերնացիոնալի կանոնադրութիւնը, այսինքն, որոշում այն մասին, թէ ումից պիտի կազմուի Խնտերնացիոնալը, ինչպէս հաւաքուել, ով է նրան ղեկավարում, և որ կուսակցութիւնները իրաւունք ունեն նրա մէջ մտնելու:

Որոշեց Կոմունիստական կուսակցութեան մէջ ընդունել միայն այն կուսակցութիւնները, որոնք ոչ թէ խօսքով, այլ գործով ցոյց են տուել և տալիս են իրենց պրօլետարիատին նւիրած լինելը: Յետոյ նկատի են առնուել կարեւոր ցուցմունքներ, թէ ինչպէս և որ երկրում պէտք է մնան կոմունիստական կուսակցութիւններ:

20. Խնչ նշանակութիւն ունին Ռ. Կոմ. կուսակցութիւնը և կոմունիստական ինտերնացիոնալը՝ համաշխարհային յեղափոխութեան մէջ:

Կոմունիստական Խնտերնացիոնալը համաշխարհային Յեղափոխութեան համար մի շտաբ է հանդիսանում, որը ղեկավարում է բոլոր երկրներէ յեղափոխական բանւորութեանը: Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնը — սա կոմունիստական ինտերնացիոնալի առաջապահիկ գունդն է (авангард): Սա առաջինն էր, որ բարձրաճրեց նրա վրձակը «բոլշեիկեան վարակումը»: Ռուսաստանի Կոմունիստական կուսակցութիւնը պրօլետարիատի համար մի փարոս է և կռում էլ՝ հենարան:

IV. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ — ԶՐՈՅՑ

Խորհրդային շինարարութիւն.

Խորհրդային իշխանութիւնը իբրև պրօլետարիատի ղեկատուութեան (конституция Р. С. Ф. С. Р.) Խորհրդային իշխանութեան արտաքին քաղաքականութիւնը և ազգերի ինքնորոշման իրաւունքը: Զօրքը: Միլիցիա: Արտակարգ Յանձնաժողովները: Դատարան:

1. Ռուսաստանում պրօլետարիատը ինչ ձևով վերցրեց իշխանութիւնը իր ձեռքը:

Խորհուրդների միջոցով: Դեռ ևս 1905 թ. և ապա 1917 թիւն բուրժուադիայի դէմ պայքարելու համար ծագեցին բանուորների և զինուորների խորհուրդներ: Հսկտեմբերեան Յեղափոխութիւնը յաղթութիւն տւեց «ամբողջ իշխա-

նութիւնը խորհրդներին» յօդունդին և բանւոր-
ների, զիւղացիների և զինւորների խորհուրդնե-
րը կանգնեցին իշխանութեան գլուխը:

2. Ի՞նչի համար են ծառայել և ծառայում
խորհուրդները պրօլետարիատին:

Պրօլետարիատի զիկտատուրայի իրակա-
նացման համար, որ բոլոր իրաւունքներով օգ-
տւի միայն պրօլետարիատը: Բանւորա-զիւղա-
ցիական իշխանութեան մէջ բուրժուազիան տեղ
չունի:

3. Ուրեմն խորհրդային իշխանութեան ժա-
մանակ գեմոկրատիա չկա՞ (բոլոր քաղաքացինե-
րի հաւասարութիւն):

Խորհրդային իշխանութիւնը իրականացը-
նում է պրօլետարական զիկտատուրան: Բան-
ւորներն ու զիւղացիները, իրենց խորհուրդների
արհեստակցական միութիւնների զործարանա-
յին կոմիտէների միջոցով կառավարում են եր-
կիրը: Իսկ խորհրդային իշխանութիւնը յայտա-
բարում է բուրժուազիային՝ որ նրան թօյլ չի
տա նոյն իսկ իշխանութեանը մօտ գալու:

4. Ի՞նչ է բուրժուական գեմոկրատիան:

Հարուստների փոքրիկ խմբակը — բուրժուա-
զիան չի կարող պարզօրէն գիտակցել — որ կա-
ռավարում է միլիոնաւոր աշխատաւորներ: Սրա
համար էլ նա խաբում է աշխատաւորութեանը,
որ ինքը կառավարում է ամբողջ ժողովրդի ա-

նունից, իսկ զործնականօրէն տալիս է նրան իրաւունքներ միայն թղթի վրա:

5. Ի՞նչ է անում Խորհրդային Իշխանութիւնը, որպէսզի աշխատաւորութիւնը հնարաւորութիւն ունենա իրականացնելու իր իրաւունքները:

Որպէսզի աշխատաւորները ազատօրէն կարողանան հաւաքել և կազմել իրենց միութիւնները— նրանց տրամադրութեան տակ են զրուում բոլոր լաւ շէնքերը, որպէսզի նրանք կարողանան ազատօրէն արտայայտել իրենց կաթժիբները— նրա ձեռքում են կենտրոնանում բոլոր տպարանները և հրատարակութիւնները. ամբողջ աշխատաւորութիւնը ապահովում է, գիտակցութեան հասնելով ձրի կրթութեամբ:

Բոլոր աշխատաւորներն են հաւասար իրաւունքներով օգտւում:

Այո: Խորհրդային Իշխանութիւնը կին-աշխատաւորին կամ գեղջկուհուն տալիս է տղամարդուն հաւասար իրաւունքներ, ամեն տեղ կանայք հաւասարած են, պարտաւոր են մասնակցել պետութեան կազմակերպչական գործին: Դրա համար էլ Խորհրդային Իշխանութիւնը որպէսզի նրան հնարաւորութիւն տա հաւասարելու տղամարդուն, ազատում է կնոջը տրնային տնտեսուհի լինելուց: Խորհրդային Իշխանութիւնը նոյնպէս և տարբեր ազգերի աշխա-

տաւորութեան կամ տարբեր հաւատքների բա-
ժանում չի անում:

7. Ի՞նչպէս է կազմում Խորհրդային Իշխա-
նութիւնը:

Այնպէս, որպէսզի տեղերում ամենալայն
աշխատաւոր մասսաները նրա մէջ լայն մաս-
նակցութիւն ունենան, որով միաժամանակ եր-
կրի առանձին մասերը կապոււմ են կենդրոնա-
կան իշխանութեան հետ:

8. Խորհուրդներում ովքեր իբրաւունք ունին
ընտրելու և ընտրւելու:

Բոլոր աշխատաւորները: Ուրիշի աշխա-
տանքով ապրողները Խորհուրդներում ընտրելու
և ընտրւելու տեղ չունեն:

Ի՞նչ ձևով է կազմակերպոււմ Խորհրդային
իշխանութեան շինարարութիւնը:

Խորհրդային իշխանութիւնը ցածից է կազ-
մակերպոււմ: Գիւղական Խորհուրդներից գու-
մարում է վիճակային (волостной) կամ գաւա-
ռամասային (участковый) համաժողով, որն իր
միջից ընտրում է գործադիր կոմիտէ (уиспол-
ком): Գաւառամասային Խորհուրդներից գու-
մարում է գաւառային (уездный) համաժողով,
որն էլ իր միջից ընտրում է իր գաւառային գոր-
ծադիր կոմիտէն (уисполком): Գաւառայիննե-
րից գումարում է նահանգային համաժողով
(губисполком) և վերջապէս նահանգայիններից

համառուտական Խորհուրդների համագումար, որը պետութեան մէջ բարձրագոյն իշխանութիւնն է հանդիսանում:

10. Ո՞վ է կառավարում երկիրը մինչև խորհուրդների համագումարը:

Համառուտական Կենտրոնական գործադիր կոմիտէն (В. Р. Ц. Исп. Ком.) և ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը (Совнарком) որոնք ընտրւած են Խորհուրդների համառուտական համագումարում:

11. Ի՞նչ դեր են կատարելու Խորհուրդների անդամները:

Նրանք ոչ միայն պարտաւոր են ձայն տալ և ընդունել այս կամ այն պաշտօնը, այլև այն, որ նրանք բոլոր որոշումները իրենք են իրականացնում կեանքում: Այսպէս օր՝ Համառուտական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի անդամները աշխատում են ժողովրդական Կոմիսարիատներում՝ նրա բաժիններում: Այսպիսով խորհուրդները չեն կարող կտրւել մասսաներից: Բացի այս, ընտրողները միշտ էլ կարող են իրենց ուղած ժամանակ ետ կանչել խորհուրդներից իրենց պատգամաւորներին՝ փոխարինելով նրանց նորերով:

12. Ի՞նչ դեր են կատարում տեղական խորհուրդները (նահանգային, գաւառային, գաւառամասային և գիւղական):

Ենթադրելով բարձր խորհուրդներին, տեղական խորհուրդները վճռում են տեղական նշանակութիւն ունեցող բոլոր հարցերը: Նա իր որոշումները անցկացնում է իր բաժինների միջոցով: Իւրաքանչիւր բաժին ենթարկւում է տեղական գործադիր կոմիտէին, բացի այս՝, նա կատարում է վերի՝ իր համապատասխան բաժնի բոլոր հրահանգներն, կարգադրութիւններն ու ցուցմունքները (համապատասխան ժողովրդական Կոմիտարիատի):

13. Ո՛րտեղ են յայտարարւած Խորհրդային իշխանութեան բոլոր օրէնքները:

Ռուսաստանում Սոցիալիստական Ֆեդերատիւ Խորհրդային Հանրապետութեան օրէնսգրքում (конституция Р. С. Ф. С. Р.): Այնտեղ ամեն ինչ վերլուծւած է, այնտեղ յայտարարւում է նոյնպէս, որ այս բոլորը ժամանակաւոր են, ինչպէս և ամեն մի իշխանութիւն՝ մինչև մարդը մարդուց շահագործւելու ոչնչացումը:

14. Ի՞նչպէս է վերաբերւում Խորհրդային իշխանութիւնը տարբեր ազգերին:

Նա ընդունում է տարբեր ազգերի հաւասարութիւնը՝ և տալիս է նրանց ինքնորոշման ազատ իրաւունք, նոյն իսկ մինչև բաժանելը և ինքնուրոյն պետութիւն կազմելը օր. ուկրայնա, Բաշկիրների հանրապետութիւնը): Իւրաքանչիւր ազգ կարող է ազատօրէն զարգանալ,

ունենալ խորհուրդներ, դպրոցներ իրեն՝ լեզուով։ Հենց ինքը, Ռուսաստանը, հանդիսանում է տարբեր ազգերի խորհրդային հանրապետութիւնների մի ազատ դաշնակցութիւն (ֆեդերացիա)։

15. Իսկ ինչպէս է վերաբերում խորհրդային իշխանութիւնը միւս պետութիւններին։

Խորհրդային իշխանութիւնը իր գոյութեան հէնց սկզբում իր կողմից ամեն տեսակի քայլեր արաւ խաղաղութեան հասնելու համար։ Նա ընդառաջ գնաց ամեն տեսակի զիջումների (Բրեստի հաշտութիւնը)։ Խորհրդային իշխանութիւնը երբէք չի ցանկանում խլիլ ուրիշի երկրամասերը և չի էլ ցանկանա բռնի փաթաթել խորհրդային իշխանութիւնը ուրիշ ազգերի վզին։

16. Ի՞նչու համար մեզ մօտ գոյութիւն ունի բանակ։

Բանւորութեանը և զիւղացիութեանը ներքին և արտաքին հակայեղափոխութիւնից պաշտպանելու համար, և միւս երկրների պրօլետարիատին օգնելու համար՝ բուրժւագիւյթի հետ ունեցած կռում։

17. Բոլոր քաղաքացիներն են կատարում իրենց զինւորական պարտականութիւնը զօրքի մէջ։

Ո՛չ։ Մեր բանակը-բանւորա-զիւղացիական Կարմիր բանակն է և խորհրդային իշխանու-

Թիւնը աշխատաւորութեան շահերը պաշտպանելու համար զինակոչի է են թարկում միմիայն աշխատաւորութեանը: Քուրժւագիւտն իր զինւորական պարտականութիւնները կատարում է միայն թիկունքի զինման մէջ:

18. Կարմիր բանակում ում է պատկանում իշխանութիւնը և ովքեր են նրա հրամանատարները:

Իրենց—բանւորներին և զիւղացիներին: Այնտեղ, որտեղ ստիպւած ենք ղենել հին օճիցներներին՝ զործադրելու իրենց գիտութիւնը հրամանատարական պաշտօններում, այնտեղ նրանց վրա նշանակւում է կանտրօլ՝ ի դէմս քաղաքական կոմիսարներին—դարձեալ բանւորներից և զիւղացիներից:

19. Ի՞նչումն է Կարմիր բանակի ուժը:

Իր գիտակցութեան մէջ: Կարմիր բանակի կատարելիք պարտականութիւնները գիտէ ամեն մի Կարմիր բանակային: Նա բուրժւագիւտի բանակի նման խաբէութեամբ չի կապւած: Կարմիր բանակի զինւորները կատարում են հրամանները ոչ թէ վախից, այլ խղճից, որովհետև նրանք շատ լաւ գիտեն աշխատաւորներին շահերը պաշտպանելու անհրաժեշտութիւնը:

20. Ի՞նչ է ընդհանուր զինավարժութիւնը (всеобщая):

Աշխատաւորների ընդհանուր զինավարժու-

թիւնն է այս: Բոլոր աշխատաւորները՝ առանց կտրուելու արտագրողական աշխատանքից, պէտքէ վարժեն զինւորական գործին, այնպէս որ ամբողջ աշխատաւոր ժողովուրդը փոխուելու է բանւորա զիւղացիական միլիցիայի և իւրաքանչիւր բաղադր, իւրաքանչիւր վիճակ հնարաւորութիւն ունենան պաշտպանելու ցանկացած ըռպէին:

21. Խնչ բան է Արտակարգ Յանձնաժողովը (Վ. Կ.). Ինչպէս պէտք է նրան վերաբերել:

Արտակարգ Յանձնաժողովը — հակայեղափոխութեան, սարսուռի, լրտեսութեան և չարագործութեան դէմ կուելու համար է, և հետեւելու է բուրժուազիայի գաղտնի աշխատանքին, որը փորձում է խորտակել Խորհրդային իշխանութիւնը: Արտակարգ Յանձնաժողովն է յեղափոխութեան հաւատարիմ պաշտպանը, որի համար էլ աշխատաւորները պարտաւոր են օգնել նրան բուրժուազիայի հետ ունեցած կռուում:

22. Խորհրդային իշխանութեան մէջ ինչ դատարան գոյութիւն ունի:

Միասնական ժողովրդական դատարան և Յեղափոխական Տրիբունալ: Միասնական ժողովրդական դատարան եկած գործը հենց այնտեղ էլ վճռում է, այնպէս որ, եկած գործի և վճռի ժամանակամիջոցը կարճ է: Ժողովրդական դատաւորները ընտրւում են միայն աշխատա-

ւորներէց: Որպէսզի հակայեղափոխականներին դատեն անխնա և արագ, դատաւորներն նշանակոււմ են և ոչ թէ ընտրոււմ: Ժողովրդական դատարանների հետ կան նաև Տրիբունալներ:

23. Ինչպիսի դատեր և ինչ պատիժներ կան պրօլետարական դատարանում:

Պրօլետարական դատարանը ոչ թէ դատում է գրած օրէնքների համաձայն, որոնք երբէք չեն խղճոււմ կեանքի վրա, այլ յեղափոխական խղճի համաձայն: Պատիժները՝ համեմատած բուրժուազիայի դատերի հետ, չափազանց մեղմ են. երբեմն գործադրոււմ է հասարակական արհամարհանք, հասարակական պարտադիր աշխատանքներ՝ փոխանակ բանդարկութեան և սոսիալական պատիժների:

V. ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ—ԶՐՈՅՑ

Խորհրդային շինարարութիւն

Արտադրութեան կազմակերպումը (ժողովրդական տնտեսութեան խորհրդներ, կենդրոններ, զաւկոմներ), միասնական արգիւնաբերութիւն, պրօֆ-միութիւնների գերը, աշխատանքի բանակներ, աշխատանքի զինումը, (милитаризация труда), ֆինանսներ: Արտաքին առևտուրը: Աշխատանքի ապահովումը—առողջապահութիւն. Սոցիալական ապահովութիւն:

1. Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնից ետո

Խորհրդային իշխանութիւնը ինչպէս վարեց կապիտալիստների, ֆարրիկանների և զաւօղների հետ:

Նա խլեց բուրժուազիայից արտադրութեան բոլոր միջոցները, որը բանւորները ոչ թէ բաժանեցին իրար մէջ, այլ յանձնեցին իրենց պրօլետարական պետութեանը — իրենց ամենամեծ կազմակերպութեան ձեռքը, կամ ինչպէս ասում են՝ պետականացրին նրանց:

2. Իմպերիալիստական կուից և Կերենսկուց ետո ինչ ժառանգութիւն մնաց պրօլետարիատին:

Ամբողջ տնտեսութեան կատարեալ քայքայումը: Ամբողջ արդիւնաբերութիւնը աշխատում էր միայն պատերազմի համար, չկային բանւոր ձեռքեր, քայքայւած էին փոխադրութեան միջոցները (транспорт), չկար ամենաէականը՝ հում նիւթը, վառելիքը և պարենաւորումը:

Ի՞նչպէս կարելի էր յաղթել քայքայմանը:

Դրա համար պէտք է սկզբից ձեռք բերէր նաւթ, ածուխ և հաց, ինչպէս և այդ արեց Կարմիր Ռանակը: Հիմա մնում է լաւ հողի վրա դնել արդիւնաբերութիւնը, ամբողջ տնտեսութեան արտադրողականութիւնը պիտի բարձրացնել, որը տարւելու է միասնական ծրագրով (պլանով):

4. Ի՞նչու համար պէտք է տնտեսութիւնը

միասնական կանոնադրութեամբ տանել և յատկապէս որով:

Որպէսզի վերջացնենք անկանոնութիւնը, ուժի և մտքի անհաշիւ ծախսումը: Մենք սկըսում ենք հաշիւ առնել այն ամենը, ինչ որ ունենք, որով կարող ենք անցնել գործի. «Սոցիալիզմն է հաշւեալութիւն». ասաց ընկ. Լենինը: Ամբողջ արդիւնաբերութեան վարչակարգմը պէտք է բղխի մի կենդրոնից, որպէսզի տնտեսութեան առանձին ճիւղերը համաձայնաբար գնան կենդրոնի մշակած պլանով:

5. Մեզանում ո՞վ է կանգնած արդիւնաբերութեան զուխը:

Ժողովրդական տնտեսութեան բարձրագոյն խորհուրդը (совнархоз), որը կազմւած է պրոֆեսիոնալ միութիւնների և ժողկոմների խորհրդի ներկայացուցիչներից. Արդիւնաբերութեան տարբեր ճիւղերը, որոնք ենթարկոււմ են նրան, միաւորւում են «գլխաւորների» և «կենդրոնների» մէջէ (օր. գլխածուխը-միացնում է ամխի ամբողջ արտադրութիւնը), կենդրոնականը ամբողջ տնայնագործական արդիւնաբերութիւնը:

6. Տեղերում արդիւնաբերութիւնը ի՞նչ վարչակազմ ունի:

Իւրաքանչիւր գաւօղի գլխին կանգնած է գաւօղի վարչութիւնը, որի մէջ են մտնում բանւորները և ինժեներ — մասնագէտներ, որոնք ու-

դարկուժմ են այդտեղ համապատասխան պրօֆմիութեան համաձայնութեամբ: Զաւօդի վարչութիւնը, աշխատելով տեղական ժող. Տնտեսութեան Խորհրդի հետ համաձայնաբար, ենթարկուժմ է իր «գլխաւորին», կամ կենդրոնին:

7. Ո՞վ է պատասխանատու գաւօդի կամ ֆաբրիկայի համար:

Այս պատասխանատուութիւնը ոչ թէ ընկնում է կօլլեկտիւի (մի քանի անձանց), այլ մի անձի վրա: Այսպիսի (միանձնական) վարչակազմի որոշումը արագ է լինում (կօլլեկտիւ եղած դէպքում ժողովների համար շատ ժամանակ է գնում) և խիստ պատասխանատուութեան անհրաժեշտութիւնը ակնհերև է դառնում:

8. Ի՞նչումն է կայանում պրօֆեսիոնալ միութիւնների դերը տնտեսութեան կազմակերպման գործում:

Պրօֆեսիոնալ միութիւնները ստեղծւած են բուրժւական պետութեան դէմ կուելու համար. հիմա, պրօլետարական պետութեան մէջ գնում են նրա (Խորհրդային իշխանութեան) հետ ձեռք ձեռքի տւած և որը պրօֆ-միութիւնների միջոցով իր պլանները կեանքի մէջ է իրականացրնում:

Պրօֆեսիոնալ-միութիւնների գլխաւոր խընդիրն է արդիւնաբերութեան կազմակերպումը և արտադրութեան բարձրացումը:

9. Ի՞նչպէս է լինելու աշխատանքի դիսցիպլինան:

Նա պէտք է լինի գիտակցաբար և ընկերական. Մենք պէտքէ ստեղծենք հաշւառութիւն, մշակածի նորման, կռենք և կռելու ենք դանցառութեան դէմ, բայց այս դէպքում հիմնելու ենք աշխատաւորների ինքնագիտակցութեան, մասսանների ինքնագործունէութեան և ընկերական փոխադարձ կանտրօլի վրա:

10. Ի՞նչ է աշխատանքի միլիտարիզացիան (զինաւորումը):

Սա աշխատանքի կազմակերպումն է՝ զինւորական ձևն է, բանւորական ուժի օգտագործման ամենալաւ ձևն է. Մենք զօրակոչի ենք ինթարկում որակաւոր բանւորներին (квалифицированных рабочих). կանցկացնենք պարտաւորացիչ աշխատանքի գործադրութիւնը: Հարկ եղած դէպքում բանւորական ուժերը մի տեղից միւս տեղն ենք տանում, կլիբրաբաշխենք նրան (перераспределить)

11. Ի՞նչ ձևով ենք մենք օգտագործում բուրժուական մասնագէտներին:

Ներկա խոշոր արդիւնաբերութիւնը անհրձար է առանց ինժեներների, տեխնիկների, քիմիկների, և գիտնականների: Բանւորական միջարայրում առ այժմ մասնագէտներ չունինք. և մենք կվարձենք բուրժուական մասնագէտներէց

և կատիպներ նրանց աշխատել և սովորեցնել բան-
ւորներին: Բուրժուական մասնագէտներից շա-
տերը, որոնք սարսուռով (աշխատանքից հրա-
ժարելով) կուսցին խորհրդային իշխանութեան
դէմ, հիմա կպել են աշխատանքի և սկսել են
են մեզ ծառայել ոչ թէ վախից, այլ խղճով:

12. Ի՞նչ է Աշխատանքի Բանակը:

Սա Կարմիր Բանակի մասերն են. իրենց
պատերազմական խնդիրները ի կատար ածելով՝
յազմելով թշնամուն՝ չեն ցրում, որովհետեւ իմ-
պերիալիստները դեռ ևս չաբձակում են մեզ
վրա և գրա համար էլ հիմա օգտագործում են
աշխատանքների համար: Այսպիսի բանակները
միշտ էլ պատրաստ են հուլի համար և տանում
են այնպիսի աշխատանքներ, որտեղ պէտք են
մեծ բանակութեամբ որակաւոր (квалифициро-
ванных) բանւորներ (վառելանիւթի պատրաս-
տումը, երկաթուղագծերի կառուցումը և այլն):

13. Ի՞նչ բան են կոմունիստական շարաթ-
օրեակները:

Սա ազատ ժամանակի կամաւոր աշխա-
տանքն է: Զարաթօրեակներ անդամ սկսեցին
Մոսկվա — Կազան երկաթուղագծի ումունիստ-
բանւորները. հիմա ամբողջ Ռուսաստանում (նաև
բոլոր երկրներում, ծանօթ. թարգմ.) մասնակ-
ցում են նրան բոլոր աշխատաւոր մասնակները:
Զարաթօրեակների արտադրական աշխատանքը

սովորաբար բարձր է սովորական աշխատանքից բայց նրա գլխաւոր նշանակութիւնը նրանումն է, որ նրանք մէջտեղից վերացնում են ձեռքի աշխատանքի և գլխի աշխատանքի մէջ եղած տարբերութիւնը: Այստեղ սև բանւորների հետ մասնակցում են կոմիսարները, խորհուրդների նախագահները և այլն:

14. Ի՞նչպէս է վերաբերում Խորհրդային Իշխանութիւնը մանր արդիւնաբերութեանը:

Խորհրդային Իշխանութիւնը մանր արտադրողներից (արհեստավորներից, տնայնագործներից և այլն) չխլեց նրանց արտադրութեան միջոցները և նրանց դէմ չի գործադրում ոչ մի բռնի միջոց: Ընդհակառակը, մենք աջակցում ենք տնայնագործներին, օժանդակելով նրանց վառելանիւթով և հում նիւթերով՝ առաւելութիւն տալով նրանց, ովքեր մտնում են աբսոլյուտների և ընկերութիւնների մէջ: Սրանով աւելի հեշտանում է մանր արդիւնաբերութեան խոշորի՝ Գոմուխիստականի փոխւելը:

15. Ի՞նչպէս և ի՞նչու է Խորհրդային Իշխանութիւնը ձգտում առևտրի վերականգմանը միւս երկրների հետ:

Որովհետև ոչ մի երկիր և աւելի քան Ռուսաստանը չի կարող բարգաւաճել առանց ուրիշ երկրներում մշակւած ապրանքների և հումնիւթի, որը ստացւում է այնտեղից: Սրա համար պէտք

է ջախջախել հակայեղափոխութիւնը, որովհետև կապիտալիստական պետութիւնները տեսնելով մեր ուժը, աւելի շատ կվաճառեն մեզ ապր.: Իսկ այն երկրների հետ, որտեղ պրօլետարիատը կը յաղթի, մենք պէտք է ստեղծենք ամենամօտ տնտեսական միութիւն: Մեր նպատակն է—ամբողջ աշխարհի տնտեսութիւնը միացնել համաձայն մի նախագծի, պլանի:

16. Ինչ բաներ են բանկերը և ինչպէս է վերաբերում նրանց Խորհրդային իշխանութիւնը: Բանկերը-կապիտալիստների հաշւառ. գրասենեակներն են: Դրա համար էլ հոկտեմբերեան յեղափոխութիւնից ետո Խորհրդային իշխանութիւնը իսկոյն և եթ խլեց բանկերը և սրանով վերցրեց կապիտալիստների ամբողջ փողակոտերը: Խորհրդային իշխանութիւնը խլած բանկերը միացրեց մի ժողովրդական բանկում, որը ծառայում է Խորհրդային հանրապետութեան կենդրոնական հաշւապահութեանը:

17. Ինչ նշանակութիւն ունի փողը և որոնք են Խորհրդային Ռուսաստանի ֆինանսները:

Չնայելով որ Խորհրդային իշխանութիւնը առանց փողի չի կարող մնալ, բայց փողը հետզհետէ աւելի է կորցում իր նշանակութիւնը և դուրս է բշոււմ պետութեան և նրա աշխատւորների ոչ փողային հաշւետեսներից (разчетами-натурализация заработной платы) և ապ-

ընթացումը խանակութիւնից: Պրօլետարական պետութեան ծախսած միջոցների իննը տասներորդ մասը կազմում են տնտեսական ծախսերը, որ գնում են արտադրութեան վարչակազմին և միայն մէկ տասներորդ մասն է գնում իբրև արտադրութեան ծախս-հանրապետութեան պաշտպանութեան վրա:

18. Ի՞նչ է աշխատանքի ապահովումը և ի՞նչպէս է կազմում այդ խորհրդային իշխանութիւնը:

Սա աշխատանքի ձեակերպման այն ձևն է ֆարրիկայում, զաւոդում և հողագործութեան մէջ, որտեղ աշխատաւորը պաշտպանում է դժբախտ պատահարներից, արհեստի հիւանդութիւններից (մի արհեստով շարունակ դրադելու հետեանքով), ծննդաբերութիւնից: Սրա համար էլ խորհրդային իշխանութիւնը կրճատում է բանւորական ժամանակը, ապա հսկում է կանոնաց և երեխաների վրա: Ֆարրիկայում մըտցնում է տեխնիքական և սանիտարական կահաւորում, ըստ որում իրականացման է ենթարկում աշխատաւորութեան ամենալայն մաստաների աշխատանքի ապահովումը՝ աշխատանքի վարչութեան ճանապարհով:

Աշխատանքի ապահովութեան հիմնական օրէնքները գետեղւած են кодекс законов о труда-ի մէջ:

19. Ի՞նչպէս է վերաբերում Խորհրդային իշխանութիւնը ժողովրդական առողջօրայահաւթեանը:

Բոլոր մասնաւոր հիւանդանոցները, բուժարանները, հանքաջրերը և ղեղատները դարձան ժողովրդական սեփականութիւն. բոլոր բժշկական աշխատաւորները հաշի են առնուած և դորակոչի են ենթարկւած, տարափոխիկ հիւանդութիւնների ղէմ կուէլու համար (սուր-վարակիչ հիւանդութիւնների-ինչպիսիք են, տիֆը, խօլերան և այլն):

Ի՞նչ է Սոցիալական-Շպահովութիւնը և ինչպէս է նա տարւում:

Սա մի աջակցութիւն է, որ ցոյց է տալիս Խորհրդային Իշխանութիւնը բոլոր անգործներին, հիւանդութեան հետեանքով աշխատանքի անընդունակներին, հաշմանդամներին, յղի կանանց, ծերերին, վիրաւոր Կարմիր բանակայիներին, Կարմիր բանակայիներին ընտանիքներին, հակայեղափոխութիւնից վնասւածներին, ջրահեղձներին, հրդեհից վնասւածներին, չքաւորներին, անօգնական որբ երեխաներին և այլն: Նրանք ստանում են նպաստ, կենսաթոշակ, լըրացուցիչ պարենաւորում և այլն:

VI. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ—ԶՐՈՅՑ:

Խորհրդային շինարարութիւն,

Խորհրդային իշխանութեան հողային քաղա-

քականութիւնը: Վերաբերմունքը պէպի գիւղացութիւնը: Պարէնաւորման հարցը:

1. Յարի ժամանակ ում էր պատկանում հողը և ինչպէս էր գիւղացիների ղրութիւնը:

Գիւղացիներին պատկանում էր միայն ամբողջ հողի մէկ երրորդ մասից ընչ աւելին. մընացած ամբողջ հողը պատկանում էր զանձաւանին, ցարին և նրա ընտանիքին, եկեղեցիներին, վանքերին, կալածատէրերին և հարուստ կուլակներին: Գննատրոնական Ռուսաստանում իւրաքանչիւր ծխին միջին թւով ընկնում էր 2—3 դեսնաւին յարմարաւոր հող: Աղքատ գիւղացիութիւնը կալածատէրերի, կուլակների և առևտրականների մօտ գտնւում էր իսկական կախման մէջ:

2. Հոկտեմբերեան Յեղափոխութիւնը ինչ տւեց գիւղացիութեանը:

Պետական իշխանութիւնը Բանւորա-Գիւղացիական Խորհուրդների ձեռքը անցնելուն պէս՝ ամբողջ հողը խլեց կալածատէրերից, եկեղեցիներից, վանքերից, թագաւորական տոհմից, կուլակների աւելորդը և տրեւց գիւղացիութեանը:

3. Խորհրդային իշխանութիւնը հողը ինչպէս յանձնեց գիւղացիութեանը:

Հողի համայնադման օրէնքի համաձայն հողի ձաւնաւոր սեփականութիւնը ոչնչացւած համար

ւեց: Ամբողջ հողը դարձաւ Ռուսաստանի բոլոր աշխատաւորների սեփականութիւն և տրւած է բոլորին օգտագործելու, ով ցանկանում է մշակել իր աշխատանքով՝ առանձն վարձու աշխատաւորների: Ամբողջ հողը բաժանւած է բոլոր անձերի քանակի վրա՝ ոչ աւելի այն չափից, ինչքան որ մէկը կարող է մշակել:

4. Ի՞նչպէս վարւեցին գիւղացիները կալւածատէրերի հողերի հետ, և ի՞նչ ստացւեց դրանից:

Գիւղացիները կատարեցին բաժանում, բաժանեցին ոչ միայն հողը, այլ և տաւարը, կահկարասիքը, այսպիսով շատ աղքատներ մնացին առաջւան պէս աղքատ, որովհետեւ իւրաքանչիւր տնտեսութեան համար առանձնապէս չբաւականացրեց ոչ ձիերը, ոչ կահկարասիքը և ոչ էլ տաւարը: Աղքատները ապագայում հնարաւորութիւն չունենալով իրենք մշակելով իրենք մշակելու ստացած հողը օտիպւած կլինեն զիջելու հաքուստ գիւղացիներին:

5. Ի՞նչ է հողի ընդհանրական մշակումը:

Որպէսզի աղքատները հնարաւորութիւն ունենան օգտուելու ստացած հողից, նրանք պէտք է անհատական մշակման փոխարէն մշակել միասին: Գիւղի ամբողջ հողը, առանց նրան արտերի բաժանելու մշակում է բոլոր գիւղացիների միասնական աշխատանքով բոլորի ձիերով և գործիքներով:

6. Ի՞նչու է հողի ընդհանրական մշակումը շահաւէտ գիւղացիներին:

Ընդհանրական մշակման ժամանակ հնարաւոր է փոխանակ միադաշտի՝ անցկացնել բազմադաշտ տնտեսութիւնը, որը կտա լաւ հունձ. մշակուած ենկարմիր բանակայինների ընտանիքների, հիւանդների և միւսների հողերը, որոնք այլ կերպ անմշակ էին մնալու և բացի այդ, գիւղացիները կվարժւան ընկերական աշխատանքի:

7. Ի՞նչ է գիւղատնտեսական արտելը:

Երբ գիւղացիները հողի ընդհանրական մշակման ժամանակ կհրաժարեն իրենց ձիերի, գիւղատնտեսական գործիքների և մեքենաների մասնաւոր սեփականութիւնից, այն ժամանակ կազմուծ է արտել: Արտելը ընդհանուրի ջանքերով կարող է ձեռք բերել փոխանակ քիչ կատարելագործւած մեքենաների — աւելի կատարելագործւածները: Օր. փոխանակ տասը ձիանի կալօսելու մեքենայի՝ մի գոյզանի և այլն, Այսպիսով գիւղատնտեսական արտելը աւելի է, թեթեւեղում նրա անդամների աշխատանքը, քան հողի սովորական ընդհանրական մշակումը:

8. Գիւղատնտեսական կոմունան ի՞նչով է տարբերուծ արտելից:

Կոմունայում ընդհանրական է դառնում ոչ միայն աշխատանքը, ձիերը, գործիքները և մն-

քննաները, այլևս ամբողջ տաւարը, հունձը, ապրիլատիպը իր առարկաներով, լինում է ընդհանուր ճաշարան, կերակրի պատրաստում, երեխաների միատեղ կրթել և այլն: Կոմունան ոչ միայն արտադրողական, այլ և սպառողական միութիւն է:

Ի՞նչ յարմարութիւններ է տալիս կոմունան: Կոմունան հնարաւորութիւն ունի բանացնել ամենաբարձր մեքենաներ, տնեցեան լաւ տեսակի տաւար, աշխատել գիւղատնտեսների գեղաշարութեամբ — իրաբանչիւրը իր մասնագիտութեան համաձայն: Խրճիթի փոխարէն կառուցւում է մեծ հանրակացարան իր յարմարութիւններով: Ընդհանուր խոհանոցով, երեխաները կրթւում են կոմունայի դպրոցում, բանւորական օրը կարճանում է, կեանքը դառնում է հեշտ և ցանկալի:

10. Ի՞նչ է խորհրդային անտեսութիւնը:

Սա մեծ գիւղական անտեսութիւն է, որը կազմակերպում է ինքը՝ Խորհրդային Իշխանութիւնը 1917 թիւն կալամածատէրերից իւրաժայն հողերի վրա, որոնք ազատեցին թալանից: Խորհրդային անտեսութեան մէջ դործը դրւած է օրինակելի, որով ցուցադրւում է շրջապատող գիւղացիութեանը մեծ հողագործութեան առանձնայատկութիւնները նրանց ցոյց է տրւում օգնութիւն, կառուցում են գիւղատնտեսական դպրոցներ, գասախօսութիւններ, ցուցարաններ,

մեքենաների վերանորոգութեան համար արհեստանոցներ և այլն:

11. Ի՞նչ բան է քաղաքի հողային տնտեսութիւնը:

Քաղաքին պատկանող հողերի վրա խորհրդների քաղաքացին հողային բաժինները կադմակերպում են գլխաւորապէս բանջարանոցներ, կաթի ֆերմաներ՝ ուտելու խոտերի և արմատիքների ցանքսերով:

Այսպիսի բանջարանոցները շատ մեծ արժէք ունին քաղաքները կերակրելու բանջարեղէնով, ձաւարով (մանրացորեն крупа), կաթով և իվերջոյ մօտեցնում են միմիեանց գիւղացիներին ու բանւորներին:

12. Խորհրդային Իշխանութիւնը ի՞նչ միջոցներ է ձեռք առնում հողագործութեան մէջ:

Վիճելի հողերի վրա նա կազմակերպում է ցանքսը, անպէտք հողերը փոխարինում է պիտանացու հողերի (ճահիճները չորացնելով, ոռոգմամբ, արմատիքների գտմամբ և այլն), մեծացնում է դիւղատնտեսական գործիքների և մեքենաների արտադրութ. գորակոչի է ենթարկում գիւղատնտեսներին և անասնաբուժերին, գիւղացիներին տեղափոխում է զաշտային հարթ հողերի վրա, օգնում է մանր գիւղական տնտեսութեանը:

13. Խորհրդային Իշխանութիւնը ի՞նչպէս է

օգնում Գիւղական մանր ակտեսութիւններին:

Մատակարարում է նրանց լաւ տեսակի հացահատիկներ, կաղժափերպում է բեղմնաւորման կայաններ՝ որպէսզի լաւացնի գիւղական տաւարը, ապա է ձրի գիւղատնտեսական և անասնաբուժական օգնութիւն, հիմնում է վճարովի կայաններ որտեղից բաց է թողնում գիւղացիութեանը քրեհով գիւղատնտեսական մեքենաներ, հիմնում գործիքների և մեքենաների վերանորոգման պահեստանոցներ, հողաշափներ՝ միջազատի և արտի երկարութեան որոշման համար:

14. Գիւղացիներն ու բանւորները կարող են արդեօք եօլա գնալ առանց մէկը միւսի:

Ոչ, Բանւոր զատակարգին, որպէսզի վերականգնի արդինարերութիւնը՝ պէտք է հաց, որը արտադրում են գիւղացիները, գիւղացիութեանը պէտք է բանւոր զատակարգը, որը կարող է ներուն տալ երկաթ, մեքենաներ, մանուֆակտուրա: Միմեայն երկուսի միութեամբ նրանք կյաղթեն անտեսական քաղքայմանը:

15. Բոլոր գիւղացիներն են միօրինակ վերաբերում Խորհրդային Իշխանութեանը:

Ոչ, Մի քանիսը օգտւում են վարձու աշխատանքով, Բանւորա-Գիւղացիական պետութեան հետ չեն փոխանակում իրենց աւելորդ հացը, այլ ջշում են այն շուկա և կամ իրենք սպեկուլացիա տնում: Սրանք կոչակներն են —

բաղցի մեղապարտները՝ որը ճաշակում է քան-
ւոր դասակարգը: Նրանք Խորհրդային Իշխա-
նութեան դէմ ազիտացիա են մղում, սարքում
են ապստամբութիւններ, կամ էլ խցկում են
խորհրդների մէջ և Խորհրդային Իշխանութեան
անունից վիրաւորում ազրատներին: Եւն զիւղա-
ցիները, որանք իրենք են մշակում հողը և հացի
աւելորդ մասը հիմնական զներով կամ փոխա-
նակութեամբ տալիս են պետութեանը—միջակ
զիւղացիներն են: Սրանք կանգնած են Խոր-
հրդային Իշխանութեան հտեից, բայց յաճախ
իրենց անգիտակցութեան պատճառով ընկնում
են կուլակների ազդեցութեան տակ: Ազրատնե-
րը—սրանք այն զիւղացիներն են, որոնք հնա-
րաւորութիւն չունեն տանելու ինքնուրոյն տըն-
տեսութիւն, ուստի միանում են ուրիշների, կո-
մունաների մէջ, աշխատում են Խորհրդային տըն-
տեսութիւնների մէջ և ամբողջովին կանգնած են
Խորհրդային Իշխանութեան կողմը:

Ի՞նչպէս է վերաբերում Խորհրդային Իշ-
խանութիւնը կուլակներին, միջակներին և չքա-
ւորներին:

Ընկ. Լենինն ասում է. «Վերցրու կուլակից,
մի վիրաւորիք միջակին, տուր չքաւորին»: Սա
նշանակում է, որ կուլակից, որը թաքցնում է
իր աւելորդ հացը և նրանով սպեկուլացիա ա-
նում, Խորհրդային Իշխանութիւնը վերցնում է

նրանից՝ և եթէ կուլակի գինւած ապստամբութիւն է, այն ժամանակ Խորհրդային Իշխանութիւնը անխնայօրէն է վարում նրա հետ, թայց միջակի հետ Խորհրդային Իշխանութիւնը միութիւն է հաստատում, նրա հետ է գործում համոզելու ճանապարհով, նրան օրինակով ցոյց է տալիս, որ նրան շահաւէտ է իր հետ գնալը՝ քան կուլակներին: Չբաւորութիւնը, որը սշինչ չունի աւելորդ, Խորհրդային Իշխանութիւնը ապահովում է պարէնով և մթնոլորտով միւս գիւղացիներին հաւասար և ձգտում է բաւարարել նրան, որ նա գիւղում լինի ամուր յենարան: Սշխատուող Գիւղացիութիւնը՝ բացառութեամբ կուլակներին, մասնակցում է Խորհրդային Իշխանութեան վարչակազմին, ինչպէս օր. համառոտական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտէի նախագահ ընկ. Կալինինը միջակ գիւղացի է:

17. Ի՞նչ բան է հացի մենաշնորհը:

Սյո այն ձեւն է, երբ ամբողջ աւելորդ հացը չեն ծախում կուլակներին, սպիկուլեանտներին, շուկայում գնողներին, այլ տալիս են պետութեանը փողով կամ քաղաքին՝ ապրանքների փոխանակութեամբ:

Խորհրդային Իշխանութիւնը չի կարող թոյլ տալ, որ նրանք ուռճանան, իսկ միւսները ցրմբին քարքից: Ամբողջ ազգայնակութեան անհրաժեշտ սննդատու մթերքների վրա ոչ թէ իշ-

խում են անհատ անձնաւորութիւններ, այլ պետութիւնը, որին անհրաժեշտ է ապահովել բանակը, արդիւնաբերող բանւորութեանը, ծառայողներին, որբանոցներին, հիւանդանոցներին և այլն:

18. Ի՞նչպէս է կիրառուում հացի մենաշնորհը:

Մասնատուրքի միջոցով (посредством раз-вертки): Պարէնաւորման ժողովրդական կոմիտարը պահանջւած հացի, մսի և այլ մթերքների բանակին որոշում է ըստ նահանգների՝ համաձայն նրանց արտադրողականութեան:

Նահանգներում նորից որոշւում է ըստ պաւստների, գաւառամասերի և գիւղերի:

Գիւղերում մասնատուրքը պէտք է կիրառել ոչ շնչի և ոչ էլ ծխերի, այլ աւելորդի բանակի համաձայն: Ընտանիքի, կենդանիների կերակրման և սերմացուի համար պահանջւած պարէնը թողնւում է տնտեսութեան մէջ: Այս կարգով միջակին ընկնելու է ոչ տյնքան շատ, չքաւորին շատ քիչ կամ ոչինչ, կամ նոյն իսկ նա կտտանա, իսկ կուլակը իհարկէ, տալիս է իր ամբողջ զբոսանիք:

19. Ի՞նչ բաներ են հիմնական գները:

Մննդի կարեւոր մթերքների վրա (ալիւր, հաց, ձաւար, հացահատիկ, ճարպ, միս, իւղ, ձէթ և այլն) Խորհրդային իշխանութեան կողմից որոշւած են գներ, որից բարձր ոչ ոք ի-

բաւուր շունի վաճառել: Եթէ հիմնական գները անորոշ լինեն, այն ժամանակ թանգութիւնը այնքան կաճէր, որ այս մթերքները հնարաւորութիւն կունենային գնելու միայն սպեկուլեանտները: Սրան օրինակ կարող է ծառայել Սուխոտիկան կամ բարոն Վրանգելի թագաւորութեան աղատ առևտուրը, որտեղ հացի ֆունտը արժէր մեծաքանակ փողեր: Բայց և աշխատաւոր զիւղացին պարէնի գների բարձրացմամբ ոչինչ չի շահում, որովհետև սա բարձրացնում է բանւորների աշխատավարձը և բաղաբաժին արտադրութեան ապրանքների գների աճումը:

Ի՞նչպէս է զիւղը օժանդակում քաղաքում արտադրած ապրանքներից:

Խորհրդային իշխանութիւնը ձգտում է ապահովել զիւղը հիմնական գներով ապրանքներով, որոնք բաց են թողնւում պարէնաւորման օրգանների միջոցով: Ի հարկ է, այս լինում է, երբ իրենց կողմից կատարւած է մասնատուրքը և ապրանքները բաժանւում են զիւղացիութեան մէջ հաւասարաչափ, իհարկէ, անկախ այն բանից, թէ իւրաքանչիւրը ինչքան է յանձնել: Ներկայումս զիւղը շատ քիչ է ստանում, որովհետև արդիւնաբերութիւնը նոր է միայն կանոնաւորւում և արտասահմանեան ապրանքների ներմուծումը դեռ նոր է սկսւած:

21. Ի՞նչպէս է վերաբերւում Խորհրդային Իշխանութիւնը մասնաւոր առևտրին:

Խորհրդային Իշխանութիւնը վերջ տւեց խոր առևտրին նրանով, որ բուրժուազիայից խրքից առևտրական պահեստները և պահեստների ապրանքները, որտ հետ միասին օդաւոր ծելով բոլոր մագաղինները ծառայողների և իր պարէնաւորման բաժինների համար: Բայց Խորհրդային Իշխանութիւնը մանր առևտուրը չի արգելում, որովհետև նա ինքը դեռևս ի վիճակի չի նրան փոխարինելու: Մանր առևտուրը հետզհետէ կոչնչանա այն չափով, ինչ չափով պետութիւնը հետզհետէ ինքը կսկսի մշակել բոլոր անհրաժեշտ է մթերքները:

22. Խորհրդային Ռուսաստանում ճգ է բաժանում մթերքները:

Դիտարարալէս կօօպերատիւները: Առաջ սրանք ծառայում էին միայն քաղաքի և դիւղի մանր բուրժուազիային, հիմա նա ծառայում է բոլոր քաղաքացիներին և գտնւում է աշխատաւորութեան անմիջական կօնտրոլի տակ: Իւրաքանչիւր քաղաքացի զառնում է սպառողական ընկերութեան անդամ և գտնւում է որոշ սպառողական կալանում:

23. Ի՞նչպէս է կատարւում ապրանքների բաշխումը:

Ճիւղհիւ տնտեսական քաղաքական, մթերքները քիչ են և ստիպւած են նըրանց բաշխումը սահմանափակել: Բաժինները տալիս են քարտեր

ախպէս, որ ոչ աշխատաւորները ստանում են
բիշ, աշխատաւորները շատ, ծանր աշխատանք
տանողները աւելի շատ (դանակարդացին բաժին
և կատեգորիա)։ Այսպիսի լոգունդ է անցկաց-
ւում «չաշխատողը թող չուտի»։ Բացի այս,
արտադրութեան կարևոր ճիւղերի բանաւորները
հարւածային աշխատանք տանելով՝ (ударная
работа), ստանում են լրացուցիչ բաժիններ
(премиальная хирема)։

24. Գոմունիզմի ժամանակ բաշխումը ինչ-
պէս է կրկնուի։

Ն Գոմունիզմի առաջին շրջանում ախպէս, ինչ
պէս և Խորհրդային Իշխանութեան ժամանակ,
իրարանշիւրը ստանալու է իր աշխատանքի հա-
մաձայն, միայն շատ, բան հիմա է ստանում,
որովհետեւ կլինի ամեն ինչի առատութիւն։ Յե-
տագայում, երբ ամեն ինչ կլինի առատ, իւրա-
բանշիւրը կվերցնի իր պահանջի համաձայն և
որովհետեւ խնայելու պէտք չի ունենալ, ոչ որ
աւելի չի վերցնի, բան այն, ինչ որ կախող է
ունենալ։

VII. ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ — ՉՐՈՅՅ

Խորհրդային շինարարութիւն

Պայքար աշխատաւորների հագեւոր նախա-
օրաշարմունքների պէմ։ Դաւանանք և Գոմունիզմ,
եկեղեցի և պետութիւն։ Պայքար ազգային

նախապաշարմունքներ զէմ (АНТИСЕМИТИЗМ),
ժողովրդական Լուսաւորութիւն:

1. Ի՞նչ է դաւանանքը:

Սա հաւատքն իորհրդաւորութեան, աներ-
եոյթի, հաւատք «միւս աշխարհ»-ի մասին, բազ-
մաստւածների կամ մի բարձրագոյն աստծու
մասին: Գոյութիւն ունի մի քանի տեսակի դա-
ւանանք՝ նախահայրերի հոգու պաշտամունքը,
բնութեան ուժերի և երեոյթների, զանազան ա-
ռարկաների, շատ աստւածներին պաշտելը (բազ-
մաստւածութիւն), մի աստծու երկրպագելը (մի-
աստւածապաշտութիւն): Այս տեսակէտից իւ-
րաբանչիւրը բաժանուում է տարբեր դաւանանք-
ների, օր. բրիստոնչիւթիւն, մովսիսականութիւն,
մահմետականութիւն, բողոքականութիւն և այլն
և սրանցից իւրաբանչիւրը իրեն միակ ճամբիւն
է համարում:

2. Ի՞նչ է դաւանանքի դերը մարդկային
կեանքում:

«Դաւանանքը ժողովրդի համար ափիոն է».
ասել էր Կարլ Մարքսը: Դաւանանքը միշտ և
բոլոր ժողովրդների համար եղել է օժանդակիչ
միջոց ունեւոր դասակարգի համար կառավարե-
լու ժողովրդական մասսաներին, աւելի հեշտու-
թեամբ կեղեքելու՝ շահագործելու համար նրան:

3. Ի՞նչու համար կրօնը և կոմունիզմը ան-
միաբան են:

Որովհետեւ կոմունիզմը հիմնւած է մարդկային հասարակութեան գիտական ուսմունքի վրա և գիտութեան մէջ գերբնական ուժերին տեղ չկա: Բացի այս, կոմունիզմը յենուում է բրնական գիտութիւնների վրա, որոնք հակասում են ամեն տեսակի կրօն:

4. Ի՞նչպէս են կոմունիստները վերաբերւում կրօնին:

Իրենք չունեն ոչ մի կրօնական նախապաշարմունք, որ մղի նրանց դէպի հաւատք, որն ուժեղացնում է հաւատացեալների մօլեռանդութիւնը (фанатизм): Սրա համար էլ Խորհրդային Ռուսաստանում հաւատողն ու չհաւատողը ազատ է յայտարարւած. բայց կոմունիստները պայքարում են մասսաների յետամնացութեան դէմ, լուսաբանելով նրանց, բաց անելով դաւանանքի աւելորդ արանութիւնները, միայն տոյն դէպքում աշխատելով չվիրաւորել հաւատացեալներին. բաջ գիտնալով, որ կոմունիզմի ժամանակ կրօնը վերջնականապէս կմեռնի: Այն ժամանակ բոլորը կաշխատեն մի նախադժով և կաբող կլինեն յրիւսովորեցնել, ինչպէս հասարակութեանը, նոյնպէս և բնութեանը, որտեղ նրանց համար Խորհրդաւոր ոչինչ չի լինի:

5. Ի՞նչ է եկեղեցին:

Բրիդանական ուղղափառ աստուածաշունչի մէջ ասւած է, որ եկեղեցին մարդկային հաւա-

սարութիւնն 1, միացած մի հաւատքով և ալին-
Բայց կոմունիստներն հասկացողութեամբ եկե-
ղեցին մարդկանց հասարակութիւնն է (տէր-
ւէրների, վարդապետների և այլն) միացած ե-
կամտի ազգիւրներով՝ խաւարի և հաւատա-
ցեալների տղիտութեան հոգով:

6. Խնչպէս էին կայսրի ժամանակ եկեղե-
ցու և պետութեան փոխյարաբերութիւնները:

Ուղղափառ եկեղեցին զգտում էր պետու-
թեան հովանաւորութեամբ: Հոգևորականութիւ-
նը ահադին ոտնի էր ստանում, եկեղեցին տի-
րապետում էր մեծաքանակ հոգեր և այլն: Սրա
համար էլ եկեղեցին տիրապետում էր հոգևորա-
կանութեանը, ազօթում էր թագաւորի և նրա
տոհմի համար, ժողովրդական մասսաներին կըր-
թում էր հպատակելու իշխանութիւններին, քա-
րողում էր զինւորներին՝ կուելու իմպերիալիստ-
ական կուում և այլ, և այլն:

7. Խնչու և ինչպէս Խորհրդային իշխանու-
թիւնը եկեղեցին քաժանեց պետութիւնից:

Որովհետեւ Խորհրդային իշխանութիւնը չի ու-
զում խոտել ժողովրդին և կարիք չունի որևէ
եկեղեցու աջակցութեանը և ժողովրդի համար
անյարմար է գտնում հոգևորականութեանը ոտ-
նի վճարելը: Ուստի և խից եկեղեցուց նրա
հոգը, ամուսնութեան, ծննդեան և մահան հաշ-
ւէառի իրաւունքները, քնդունեց օրինաւոր քա-

դարացիական և ոչ եկեղեցական ամուսնութիւնն և վերջապէս դպրոցներից վերացրեց կրօնի դասաւանդումը (դպրոցի բաժանումը եկեղեցուց)

8. եկեղեցու պետութիւնից անջատելը չի նշանակում արդիօր հաւատացեալների և հոգեւորականութեան հետապնդում:

Ոչ, Հոգեւորականութեանը հաւատացեալներին ազատօրէն թոյլ է տրոււմ դաւանանքները, ծիսակատարութիւնները, գնալ եկեղեցի և այլն: Ամեն մէկը կարող է ամուսնանալ եկեղեցում, բայց ամուսնութիւնը օրինաւոր է համարուում միայն, եթէ արձանագրուում է խորհրդում («зак»)։ Նոյնպէս և ամեն մէկը կարող է սովորեցնել իրեն երեխաներին կրօնագիտութիւն, բայց ոչ թէ դպրոցում, այլ տանը և իր հաշիւին:

9. Ի՞նչ բան է ազգային ատելութիւնը, որ տեղից նա ծնեց և ումից է պաշտպանուում:

Սա տարբեր ազգերի թշնամանքն է: Սա մնաց ժառանգ այն ժամանականից, երբ տարրերը ցեղեր կոչուում էին միմիանց հետո: Այս բանը բուրժուազիան օգտագործում է նրա համար, որպէսզի պրօլետարիատը լինի անմիաբան: Այսպէս՝ ցարական կառավարութիւնը պատրաստում և սարբում է պոպրոմներ-ջարդեր հրէաների և հայերի դէմ, հետապնդում էր լիհներին, ուկրաինացիներին, թաթարներին և այլն, որ-

պէսզի աշխատաւորներէ զարոյթը իր դէմ թեթեացնի:

Յարիզմի ամենասիրելի միջոցն էր յեղափոխութեան դէմ մղած պայքարում հակասիմտականը (АНТИСЕМИТИЗМ)—[Թունաւորելով հրէաները, որին հիմա էլ է աշխատում կոտորել յաղթւած բուրժուազիան:

10. Ի՞նչ է Խորհրդային Ռուսաստանում ժողովրդական Լուսաւորութեան նպատակը:

Տալ ձրի և պարտազիր ուսում բոլորին: Սա պէտք է աշխատաւորութեանը ազատի կրօնական խաբէութիւնից, վերակրթի նրան կոմունիստական հոգով, բոլոր մարդկանց մէջ մանկութիւնից զարթնեցնի ձգտում դէպի կոմունիզմը:

11. Ի՞նչ է մինչ ռպրոցական կրթութիւնը Խորհրդային Իշխանութեան օրով:

Սա երեխաների կրթութիւնն է օրօրօցից մինչև նրանց դպրոց յաճախելը, սա բուրժուական իրաւակարգում ծնողների գործն էր: Խորհրդային Իշխանութիւնը ցանկանալով մի կողմից թեթեւազնել կանանց դրութիւնը՝ տնային տնտեսութիւնից ազատելով և երեխաներին կրթելով, միւս կողմից ձգտելով հեռացնել երեխաներին կրթելու անկարող վնասակար աղղեցութիւնից՝ հետզհետէ մինչ դպրոցական կրթութիւնը վերցնելով իր վրա, բանալով ման-

կապարտէզներ, մսոտներ-զագոտներ և այլն:

12. Խորհրդային Ռուսաստանում ի՞նչ դրպրոցներ գոյութիւն ունին:

Միասնական աշխատանքի դպրոցներ, որտեղ ուսումը ձրի է և պարտադիր բոլոր 7-ից մինչև 18 տարեկան երեխաների համար: Միասնական աշխատանքի դպրոցում սովորում են են երկու սեռն էլ առանց ազգի խտրութեան: Նա չի բաժանւում գիմնազիաների, նախակրթարանի և ուրիշ դպրոցների, այլ կառուցւած է մի պլանով, որտեղ գիտութիւն սովորելը կապւած է աշխատանքի հետ: միասնական աշխատանքի դպրոց վերջացնողները կարող են էլի սովորել մասնագիտական դպրոցներում (տեխնիքական, բանւորական համալսարաններում և այլն):

13. Խորհրդային Ռուսաստանում ի՞նչ արտադպրոցական կրթութիւն կա:

Խորհրդային իշխանութիւնը ամենալայն չափերով կազմակերպում է անդրագիտութեան լիկվիտացիան (ոչնչացումը) գրքերի, բրօշիւրների, ժուրնալների և թերթերի հրատարակումը կսւրսեր, դասախօսութիւններ, գրադարաններ, ընթերցարաններ, ա'ղումքներ, թանկարաններ, պահարանում զեղարւեստի յիշատակարաններ, կազմակերպւում է ցուցահանդէսներ և այլն:

VIII. ԴՊՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՉՐՈՅՑ:

Կուսակցական շինարարութիւն:

Ռուսաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան
Կանոնադրութիւնը:

1. Ի՞նչ է կուսակցական կանոնադրութիւնը:
Սա կուսակցութեան ներքին կանոնադրութիւնն է, որ պարտադիր է բոլոր անդամների և կազմակերպութեան համար:

2. Ո՞վ է համարում Ռուսաստանի Կոմունիստական Կուսակցութեան անդամ:

Իւրաքանչիւր որ, ով ընդունում է կուսակցութեան ծրագիրը, աշխատում է նրա կազմակերպութիւններից մէկն ու մէկում, ենթարկում է կուսակցութեան որոշումներին և վճարում է անդամավճարներ: Երբ մեր կուսակցութիւնը դեռևս մենշեիկների հետ էր, այն ժամանակ վերջինս ընդունում էր, որ կուսակցութեան անդամների համար բաւական է ընդունել նրա ծրագիրը, բայց բոլշևիկները գահանջեցին իսկական աշխատանք կուսակցական կազմակերպութիւնների մէջ: Սա ևս մի պատճառ էր բոլշևիկների և մենշեիկների անջատման:

3. Կուսակցութեան անդամների մէջ հարկեր են հաշւում թեկնածու:

Այն բոլոր անհատները, որոնք ցանկանում են մտնել կուսակցութեան անդամաշարքերը

նրա համար, որպէսզի հիմնաւորապէս ծանօթանան կուսակցութեան ծրագրի և տակտիկայի հետ, և որպէսզի ցոյց տան, որ նրանք արժանի են կուսակցութեան անդամ լինելու՝ ակզրում մտնում են որպէս թեկնածու, որտեղ ծառայողները և ընկերները մնալու են ոչ պակաս երկու ամսից, մնացածները ոչ պակաս վեց ամսից

4. Ի՞նչպէս են ընդունւում նոր թեկնածուները:

Վեց ամսւա կուսակցական ստաժ ունեցող երկու, կուսակցական ընկերի՝ տեղական կուսակցական կոմիտէի երաշխաւորութիւնը ստուգելուց յետո:

5. Ի՞նչպէս են ընդունւում նոր անդամներ կուսակցութեան մէջ:

Թեկնածուների թւից՝ կուսակցական կոմիտէի կողմից, և ապա ընդհանուր ժողովի հաստատուելուց յետո: Քաջատիկ դէպքերում 1917 թ. կուսակցութեան մէջ մտած երկու կուսակցական ընկերոջ երաշխաւորութեամբ թոյլատրուում է ընդունել կուսակցութեան մէջ և ոչ թեկնածուներից:

6. Ի՞նչպէս են հեռացւում կուսակցութիւնից նրա անդամները:

Այն կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովի կողմից, որի մէջ աշխատում է տեւալ անդամը:

Այդպիսի որոշումը ուժի մէջ է մտնում մի

այն նահանգային կոմիտէի հաստատելուց ետո և որը յայտարարուեալ է տեղական թերթերում: Մինչև հեռացման հաստատելը տեալ անդամը հեռացուեալ է կուսակցական աշխատանքներից: 7. Ի՞նչ է նշանակում, թէ կուսակցութիւնը կառուցուեալ է զեմոկրատիկ կենտրոնացման հիմունքով:

Սա նշանակում է, որ իւրաքանչիւր բարձր կադմակերպութիւն ընտրուեալ է ցածր կադմակերպութիւններից: Տեղական նշանակութիւն ունեցող հարցերը տեղական կադմակերպութիւնները անկախ են լուծում, որոշում, միւս հարցերում նրանք ենթարկուեալ են բարձր կադմակերպութիւններին:

8. Կուսակցութեան մէջ ի՞նչ զեկաւար օրգաններ կան և ենթարկելու ի՞նչ ձև դոյութիւն ունի:

Կուսակցութեան ամենաբարձր օրգանն է հանդիսանում Համառուսական Կուսակցական Համագումարը, իսկ համագումարների ժամանակամիջոցում աշխատանքի համար ամենաբարձրօրգանն է կենտրոնական Կոմիտէն (II. K. P. K. II.) յետո գալիս են շրջանային, նահանգային և գաւառային կոմիտէները, որոնք ընտրուեալ են համապատասխան կոմիտէների Գումասում կան գաւառամասային ընդհանուր ժողովներ, որոնք աշխատանքի համար ընտրուեալ

են գաւառաւառային կոմիտէներ, իսկ ձեռնարկութիւններում, գիւղերում, կարմիր բանակայինների մասերում և հիմնարկութիւններում-բրգիցների ընդհանուր ժողովներ, որոնք ընտրում են բջջի բիւրօ:

9. Ռ'րոնք' են կուսակցական կենտրոնական օրգանները:

Սա Համառուտական Համագումարն է և Կենտ-Վոմը: Հերթական համագումարներ հրաւիրում են ամեն տարի, բացի այս, կուսակցութեան անդամների մէկ երրորդ մասից ոչ պակասի ցանկութեամբ կարող են հրաւիրել նաև արտակարգ համագումարներ: Համագումարը ընտրում է ԿենտՎոմ, լսում և հաստատում է նրա հաշւետւութիւնը, վերամշակում է կուսակցութեան ծրագիրը և ընդգծում է հերթական հարցերի վերաբերեալ կուսակցութեան տակտիկան: ԿենտՎոմը ներկայացնում է կուսակցութեան միւս կուսակցութիւնների և հիմնարկութիւնների հետ ունեցած յարաբերութեան պատկերը, կազմակերպում է կուսակցական զանազան հիմնարկութիւններ և ձեռնարկութիւններ, բաշխում է կուսակցութեան ուժերը և միջոցները: ԿենտՎոմը հաւաքում է ամենապակասը ամիսը երկու անգամ և համագումարների ժամանակամիջոցում դադմակերպում է կուսակցական կոնֆերենցիա:

10. Ո՞րոնք են գաւառակային կազմակերպութիւնները: \

Գաւառակային բարձրագոյն մարմինն է հանդիսանում կուսակցութեան բոլոր անդամների ընդհանուր ժողովը՝ տւեալ գաւառակում, որը հաւաքւում է ոչ շուտ, քան ամիսը մէկ անգամ: Ընդհանուր ժողովը ընդունում և հեռացնում է կուսակցութեան անդամներ, ընտրում է գաւառակային կոմիտէ, հաստատում է նրա հաշւետւութիւնը, պատգամաւորներ է ընտրում գաւառային, նահանգային և միւս կոնֆերենցենաների համար և այլն: Գաւառակային կոմիտէն ղեկավարում է գաւառակային բոլոր կազմակերպութիւնները, կազմակերպում է միտինգներ, դասախօսութիւններ, կազմակերպում է նոր բջիջներ, ղեկավարում է տւեալ գաւառակի խորհուրդների և գործադիր կոմիտէի աշխատանքները և այլն:

11. Ի՞նչ է կուսակցական բջիջը:

Սա կուսակցական կազմակերպութեան հիմքն է: Նա հիմնւում է ձեռնարկութիւններում, գիւղերում, Կաթմիր բանակային մասերում, հիմնարկութիւններում ոչ պակաս երեք անդամից և հաստատւում է գաւառային, ռայոնական կամ քաղաքային կոմիտէների կողմից:

Բջիջները բաւորական և գիւղացիական մասունքները շաղկապում են կուսակցութեան հետ

մատուաների մէջ անց են կացնում կուսակցութեան լօգունդները և որոշումները, ընդունում են նոր անդամներ, աջակցում են տեղական կոմիտէին իր աշխատանքների մէջ և վերջապէս աջակցում են խորհրդային շինարարութեանը: Ընթացիկ աշխատանքները տանելու համար բրջիջը ընտրում է երեք հոգուց բաղկացած բիւրօ մի ամիս ժամանակով:

12. Ի՞նչ է Ֆրակցիան:

Ոչ կուսակցական համագումարներում, խորհրդակցութիւններում և կազմակերպութիւններում (խորհրդներում, պրօֆ-միութիւններում, կոմունաներում և այլն), որտեղ կան ոչ պակաս երեք կուսակցականներ-կոմունիստներ, կազմակերպւում է Ֆրակցիա, որի խնդիրն է անցկացնել այնտեղ կուսակցութեան պօլիտիկան և կուսակցութեան կանտրօլը: Ֆրակցիաները ամբողջովին ենթարկւում են կուսակցութեանը: Սյն հարեցրը, որ որոշւած են Ֆրակցիայում, նրա բոլոր անդամները տւեալ անկուսակցական կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովում պարտաւոր են ձայն տալ միաձայն:

13. Կուսակցական աշխատանքի ի՞նչ յատուկ ճիւղեր կան:

Սա բանւորուհի-գեղջկուհիների և երիտասարդների մէջ տարւելիք աշխատանքն է, աշխատանք գիւղում, շաբաթօրեակներ կազմել և

այլն: Աշխատանքի այս բոլոր ճիւղերի համար կուսակցական կոմիտէին կից գոյութիւն ունին յատուկ բաժիններ:

14. Ի՞նչու համար է կանանց մէջ տարւելիք աշխատանքը առանձնացրած:

Որովհետեւ կանայք շահագործւած են եղել ոչ միայն այնպէս, ինչպէս իրենց ընկեր-տղամարդիկ կապիտալից, այլ և տնային տնտեսութիւնից և այսպիսով կենը աւելի յետամնաց է դառել, քան տղամարդը, ուստ և նրանց պէտքէ առանձին մօտենալ: Կանայք, որ իրենցից աւելի շատ են ներկայացնում, քան ամբողջ պրօլետարիատի կէսը, կառչում են խորհրդային շինարարութեանը և կուսակցութեանը:

15. Ի՞նչ է Կոմերիզ միութիւնը:

Կոմունիստական երիտասարդների միութիւնն է: Որովհետեւ երիտասարդութիւնը ունի իր յատուկ հարցերը, դրա համար էլ ունի իր յատուկ կազմակերպութիւնը, որը պէտք է պատրաստի Կոմունիստներ ապագայի համար: Կուսակցութեան բոլոր անդամները, մինչև 23 տարեկան հասակը պարտաւոր են աշխատել Կոմերիզմիութեան մէջ:

16. Ի՞նչ են գիւղում աշխատող բաժնի խնդիրները:

Որովհետեւ գիւղացիները շատ յատկութիւններով տարբերում են բանւորներից, դրա հա-

մար էլ պէտք է մօտենալ նրանց առանձին՝ որ-
պէսզի չխրտնցնենք նրանց: Գիւղերում աշխա-
տող բաժինները հիմնում են խրճիթ-ընթերցա-
րաններ, կարմիր սայլերը գիւղացիների համար
տաքածում են զրահանութիւն և այլն:

17. Ի՞նչ է կուսակցական դիսցիպլինան:

Սա կուսակցութեան բոլոր անդամների,
թեկնածուների և բոլոր կուսակցական կազմա-
կերպութիւնների արագօրէն և իսկութեամբ կա-
տարելն է այն բոլոր որոշումների, որոնք ըն-
դունւած են կուսակցութեան բարձր կազմա-
կերպութիւնների կողմից: Երբ դեռ չի ընդուն-
ւած որոշումը, այն ժամանակ բոլոր վիճելի
հարցերը թոյլատրւում են քննել կուսակցու-
թեան նիստում:

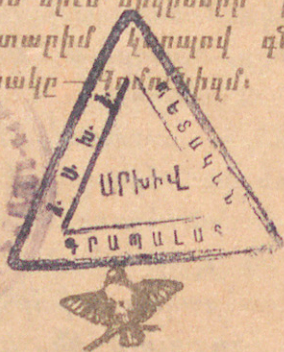
18. Ի՞նչպէս են պատժւում կուսակցութեան
դիսցիպլինան խախտողները:

Բարձր կազմակերպութիւնների որոշումները
չկատարողները, ծրագրի և կուսակցական տակ-
տիկայի դէմ մեղանշողները և ոչ կոմունիստ-
րէն վարուողները պատժւում են ընդհանրական
կուսակցական կամ հրապարակային յանդիմա-
նութեամբ, ժամանակաւորապէս կամ ընդմիշտ
հեռացւում են պատասխանատու կամ ամեն
տեսակի կուսակցական և խորհրդային աշխա-
տանքներից, հեռացւում են կուսակցութիւնից
և յաճախ, եթէ խախտել են Ռ. Ս. Ֆ. Խ. Հ.

օրէնքները, հասարակական դատական հիմնարկութիւններին հաղորդելով հեռացում են կուսակցութիւնից։

19. Ի՞նչ է կուսակցութեան կանոնադրութեան, կուսակցական դիսցիպլինայի և կուսակցութեան ներքին ամբողջ կառուցւածքի նշանակութիւնը։

Սրանք մեր կուսակցութեան մէջ ամրացնում են այն Մէրն ու Միութիւնը, որի շնորհիւ էլ նա յաղթող է դուրս գալիս ֆրոնտներում։ Մեր կուսակցութիւնը իր գոյութեան հենց սկզբից պաշտպանում է սրբօրոտարիատի շահերը և երբէք չի դաւաճանի նրան։ Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան ամբողջ ծանրութիւնը նա մենակ կրեց իր ուսերի վրա՝ կրելով ամեն տեսակի զրկանքներ։ Նրա ընկած հազարաւոր անդամների փոխարէն բուսան նոր շարքեր, որոնց միանում են միւս երկրների բանւորները՝ բոլորն էլ հաւատարիմ կ'ուպով գնալով դէպի ցանկալի նպատակը — Գրեմիկով։

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0835661

25

4693

45